

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi väestönsuojelulain muuttamisesta

EHDOTUKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi väestönsuojelulain säännöksiä siten, että laki vastaisi olosuhteissa tapahtuneita muutoksia. Väestönsuojelu tulisi tarpeen vaatiessa voida viipymättä saattaa toimintaan. Väestönsuojelun toiminnallinen suunnittelu liitettäisiin aikaisempaa kiinteämmin palo- ja pelastustoimen ja pelastuspalvelun suunnitteluun. Väestönsuojelun kehittäminen suunniteltaisiin osana väestönsuojelusta vastaavien viranomaisten ja muiden yhteisöjen toiminta- ja taloussuunnittelua. Tässä mielessä väestönsuojeluvalmisteluja tarkistettaisiin. Rakennuksen omistaja huolehtisi rakennuksessa yhteisesti tarvittavista suojelutoimenpiteistä. Väestönsuojelukoulutusta ja tiedottamista kunnissa tehostettaisiin.

Väestönsuojia rakennettaisiin valtakunnan koko alueella rakennusmateriaalista riippumatta kaikkiin uudisrakennuksiin tai -rakennusryhmiin, joiden kerrosala on yli 400 m². Suojelukohteissa tehtäisiin edelleen nykyisten väestönsuojien kaltaisia varsinaisia väestönsuojia. Muualla maassa samoin kuin pienehköihin rakennuksiin suojelukohteissa rakennettaisiin kevyt väestönsuoja. Väestönsuojien rakentamista koskevaa kunnan yleissuunnitelmaa ei enää laadittaisi, vaan rakentaminen suunniteltaisiin osana yleistä kuntasuunnittelua.

Kunnanjohtajan, väestönsuojelulautakunnan ja väestönsuojelupäällikön sekä valtion, kuntien ja kuntainliittojen viranomaisten ja muiden julkisten yhteisöjen tehtävistä ja vastuusta väestönsuojelussa sisältyisi perussäännös lakiin. Tarkemmat säännökset tehtävistä annettaisiin asetuksella.

Väestönsuojelun kustannusten katsottaisiin sisältyvän asianomaisten hallinnonalojen ta-

vanomaisiin perustamis- ja käyttökustannuksiin, ja niihin suoritettaisiin valtionosuus samojen perusteiden mukaan kuin muihinkin hallinnonalan kustannuksiin.

Valtioneuvosto hyväksyisi väestönsuojelun kehittämiseksi yleisiä tavoitteita ja asettaisi tarvittaessa väestönsuojeluvalmisteluille ja suunnittelulle määräaikoja. Sisäasiainministeriö voisi antaa määräyksiä väestönsuojelun henkilöstö- ja materiaalmäärävahvuuksista samoin kuin muista toimintaedellytyksistä sekä väestönsuojelukaluston ja -välineistön laatuvaatimuksista ja muista ominaisuuksista. Sisäasiainministeriö ja lääninhallitus voisivat antaa yleisiä ohjeita väestön suojeluun osallistuville taholle väestönsuojelutoimenpiteiden valmistelusta ja suorittamisesta sekä niissä tarvittavasta yhteistoiminnasta. Väestönsuojeluvalmiuden toteamiseksi voitaisiin suorittaa tarkastuksia. Väestönsuojelun rakenteita ja laitteita saataisiin tietyin edellytyksin käyttää muuhun kuin väestönsuojelutoimintaan.

Lakiin tehtäviksi ehdotetut muutokset koskevat lähinnä normaalioloissa suoritettavia väestönsuojelun suunnittelu-, valmistelu- ja järjestelytoimenpiteitä sekä koulutus-, valistus- ja tiedotustoimintaa. Muutokset eivät koske väestönsuojelun toimeenpanoa poikkeusoloissa.

Ehdotettu laki on tarkoitettu tulemaan voimaan mahdollisimman pian sen jälkeen kun se on hyväksytty ja vahvistettu. Rakentamisvelvollisuutta koskevia uusia säännöksiä sovellettaisiin kuitenkin vasta rakennuslupa- ja haetaan vuoden kuluttua lain voimaantulosta.

YLEISPERUSTELUT

1. Nykyinen tilanne ja ehdotetut muutokset

1.1. Yleisiä näkökohtia

Väestönsuojelulaki (438/58) perustuu 1940 ja 50-luvuilla laadittuihin komiteamietintöihin ja selvityksiin. Sitä koskeva hallituksen esitys (hall. es. 90/1957 vp.) annettiin vuonna 1957, ja laki tuli voimaan 1 päivänä heinäkuuta 1959. Nykyisen lain puitteissa ei ole voitu riittävästi varautua esimerkiksi radioaktiivisen laskeuman aiheuttamaan vaaraan. Lain mukaan tehostettuja suojelutoimenpiteitä on katsottu tarvittavan ainoastaan suojelukohteissa, jolloin muu osa maata, valvonta-alue, on jäänyt vähäisempien järjestelyjen varaan. Tältä osin väestönsuojelulakia on pidettävä vanhentuneena.

Väestönsuojelumme valmiudessa on muitakin puutteita. Väestönsuojeluvalmisteluista on voitu ajoittaa vain suunnittelutyöt. Kustannuksia vaativien valvonta- ja hälytysjärjestelmien, viestiyhteyksien, välinehankintojen ja rakenteellisen suojelun toimenpiteiden ajoittamiseen eri hallinnonaloilla ei ole ollut mahdollisuuksia.

Kuntien väestönsuojelun hallinto on säännöksistä johtuen tarpeettoman kaavamaisista. Myös kuntien yhteistoiminta on kehittymätöntä.

Väestönsuojelua koskeva tiedotus- ja koulutustoiminta on ollut riittämätöntä. Tämä on johtunut paitsi voimavarojen puutteesta myös viranomaisille asetetuista riittämättömistä velvoitteista.

Hallituksen esityksen tarkoituksena on pyrkiä poistamaan ilmenneitä puutteita ja saattaa väestönsuojelujärjestelmämme vastaamaan nykyistä kehitystä ja poikkeusoloihin kohdistuvaa vaara-arviointia.

1.2. Väestönsuojelun kansainvälisoikeudellinen asema

Vuonna 1949 tehtiin Genevessä neljä aseellisissa selkkauksissa sovellettavaa humanitaarista oikeutta koskevaa yleissopimusta (Sop S 8/55). Näitä sopimuksia täydennettiin vuonna 1977 Genevessä hyväksytyillä kahdella lisäpöytäkirjalla (Sop S 82/80), joissa väestönsuojelun saama kansainvälisoikeudellinen asema on määritelty huomattavasti yksityiskohtaisemmin. Suomessa väestönsuojelu on vanhastaan perustunut näille periaatteille. Lisäpöytäkirjojen määräykset on saatettu meillä voimaan 4 päivänä heinäkuuta 1980 annetulla lailla (1100/80). Laki eräiden kansainvälisesti suojattujen tunnusten käytöstä (947/79) koskee myös kansainvälistä väestönsuojelutunnusta.

1.3. Väestönsuojelun valmius

Väestönsuojelulain 2 §:n 1 momentin mukaan on rauhan aikana ryhdyttävä sellaisiin väestönsuojelun valmiutta edistäviin toimenpiteisiin, että väestönsuojelu tarpeen vaatiessa voidaan viipymättä saattaa toimintaan. Lain 3 §:ssä on lueteltu joukko toimenpiteitä, joihin edellä mainitussa tarkoituksessa on ryhdyttävä.

Laissa valmiudelle asetettu määräaika rauhan aikana on epämääräinen, eikä vastaa nykyaikaiselle väestönsuojelulle asetettavia vaatimuksia. Lakiehdotuksella pyritään turvaamaan väestönsuojelulta vaadittava valmius edellyttämällä, että väestönsuojelu on valmisteltava siten, että se tarpeen vaatiessa voidaan viipymättä saattaa toimintaan. Aikaisempaa väestönsuojeluvalmistelujen esimerkkiluetteloa on tarkistettu ja täydennetty.

1.4. Kuntien yhteistoiminta

Väestönsuojelulaissa ei ole kuntien yhteistoimintaa koskevia säännöksiä. Käytännössä yhteistoiminta on jäänyt vähäiseksi.

Kunnilla tulisi olla kuitenkin mahdollisuus yhteistoimintaan keskenään lähinnä väestönsuojelun valmisteluun kuuluvissa tehtävissä. Yhteistoiminnan avulla kunnat voisivat hoitaa lähinnä valmistelu- ja tarkastustehtäviä ja saavuttaa siten kustannuksissa säästöä. Näitä yhteisiä toimintoja olisivat esimerkiksi väestönsuojien tarkastukset sekä koulutus- ja tiedotustoiminta. Lain 4 §:n 2 momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että kunnat voisivat tehdä asiasta sopimuksen niin halutessaan. Kun sopimuksen piiriin ei kuuluisi väestönsuojelun toimeenpanoon liittyviä tehtäviä, ei valtion viranomaisen myötävaikuttaminen esimerkiksi sopimuksen hyväksymisen muodossa ole tarpeellista.

1.5. Yhteistoiminta- ja suojelusuunnitelma

Väestönsuojelun toimeenpanoon liittyvien tehtävien asianmukainen hoito edellyttää, että tarvittavat toimenpiteet suunnitellaan ja valmistellaan ennakolta riittävän hyvin. Tähän asti suunnittelu on tapahtunut kuntakohtaisesti. Väestönsuojelua edellyttävät tilanteet ovat kuitenkin yleensä sellaisia, että niissä tarvitaan kuntien ja valtion viranomaisten sekä muidenkin yhteisöjen yhteistoimintaa. Erityisesti läänitasolla tässä suunnittelussa on ollut puutteita.

Näistä syistä lakiin ehdotetaan otettaviksi säännökset siitä, että lääninhallituksen on yhteistoiminnassa kuntien ja muiden viranomaisten kanssa laadittava läänin kattava yhteistoimintasuunnitelma. Siinä käsiteltäisiin myös väestönsuojelun toimeenpanoon liittyviä, operatiivisia asioita. Suunnitelma liittyisi palo- ja pelastustoimesta annetun asetuksen (1089/75) 4 §:ssä säänneltyyn vastaavaan normaaliolojen palo- ja pelastustoimen ja pelastuspalvelun suunnitelmaan sekä muuhun läänin kehittämistä koskevaan suunnitteluun.

Lääninhallitus ei poikkeusoloissa kykene johtamaan suoraan kaikkia kuntia. Tätä varten läänit jaettaisiin väestönsuojelun yhteistoiminta-alueisiin. Jaosta päättäisi sisäasiainministeriö. Alueet yhdyntäisivät yleensä nykyisiin hälytysalueisiin sekä palo- ja pelastustoimen ja pelastuspalvelun yhteistoiminta-alueisiin.

Kuntien ja yksityisten velvollisuudesta laatia suojelusuunnitelma on jo vanhastaan ollut säännökset väestönsuojelusetuksessa. Asian luonteen vuoksi lakiin ehdotetaan otettavaksi

tätä koskeva maininta. Tämä ei kuitenkaan muuttaisi vallitsevaa tilannetta. Suojelusuunnitelma käsittelee väestönsuojelun toimeenpanoa poikkeusoloissa. Väestönsuojelun kehittämisen kunnissa suunnitellaan osana yleistä kuntasuunnittelua.

1.6. Rakennuksen omistajan velvollisuudet

Vanhastaan voimassa olevan periaatteen mukaan yksilölle ja perheelle kuuluu vastuu itsensä ja omaisuutensa suojelusta. Tästä ei ole pidetty tarpeellisenä sisällyttää nimenomaista säännöstä lakiin. Esimerkiksi asuinkerrostalossa joudutaan laatimaan suojelusuunnitelma ja muutoinkin varautumaan rakennuksessa yhteisesti toteutettaviin suojelujärjestelyihin. Vastuun tällaisista yhteisistä toimenpiteistä on katsottava kuuluvan rakennuksen omistajalle tai haltijalle. Lain 4 §:ään ehdotetaan lisättäväksi tätä asiaa selventävä uusi 4 momentti. Kysymys on kuitenkin nykyisen käytännön jatkamisesta.

1.7. Väestönsuojelukoulutus ja tiedottaminen

Väestönsuojelun johto- ja muun erityishenkilöstön nykyistä enintään 36 tunnin pituista vuosittaista koulutusaikaa on pidettävä eräiden, lähinnä tekniseen erityishenkilöstöön kuuluvien osalta liian lyhyenä. Eräissä tapauksissa tuntiperusteinen koulutusaika vaikeuttaa koulutuksen käytännön järjestelyjä. Valtioneuvosto on vuosittain vahvistanut koulutettavien enimmäismäärän ja sisäasiainministeriö on määrännyt koulutettavat koulutukseen. Lain 6 §:n 2 momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että väestönsuojelun johto- ja muuhun erityishenkilöstöön kuuluva voitaisiin määrätä osallistumaan tarvittaessa väestönsuojelukoulutukseen enintään 10 päivää vuodessa. Sisäasiainministeriö päättäisi tulo- ja menoarviossa myönnettävien määrärahojen puitteissa, mille henkilöryhmille ja missä laajuudessa koulutusta kunakin vuonna olisi järjestettävä.

1.8. Väestönsuojelujärjestys

Lain 7 §:n mukaan kunnassa, jossa on suojelukohde ja muussakin kunnassa, jos sisäasiainministeriö niin määrää, on hyväksyttävä

väestönsuojelujärjestys, joka sisältää tarkemmat määräykset väestönsuojelun järjestelystä ja suojelutoimenpiteistä kunnassa. Väestönsuojelujärjestys on alistettava sisäasiainministeriön vahvistettavaksi. Lain nykyinen säännös on etenkin suojelukohteita ajatellen tarpeettoman ehdoton. Sen vuoksi ehdotetaan, että kunta itse saisi päättää tuleeko kunnassa olla väestönsuojelujärjestys. Mikäli väestönsuojelujärjestys päätettäisiin hyväksyä, sitä ei enää alistettaisi valtion viranomaisen hyväksyttäväksi.

1.9. Rakenteellinen suojelu

Rakenteellisia suojelutoimenpiteitä koskevat säännökset sisältyvät lain 2 lukuun. Tämän luvun säännöksiin ehdotetaan tehtäväksi muutoksia, joiden tarkoituksena on ottaa huomioon sodankäyntiteknikassa tapahtuneet muutokset ja saattaa kansalaiset suojautumismahdollisuuksiin nähden asuinpaikasta riippumatta yhdenvertaiseen asemaan.

Väestönsuojia rakennetaan nykyisin valtioneuvoston määräämissä 101 suojelukohteessa, joita ovat tärkeimmät asutus-, teollisuus-, liikenne- ja muut niihin verrattavat keskukset. Valvonta-alueella, joka käsittää muun osan maata ja erityisesti varsinaisen maaseudun, ei suojia lain perusteella tarvitse lainkaan rakentaa. Väestönsuojien keskittyminen suojelukohteisiin perustuu viime sotien kokemuksiin. Radioaktiivisen säteilyn vaara ja nykyiset sodankäyntimenetelmät edellyttävät kuitenkin väestönsuojien rakentamista kaikkialla maassa.

Väestönsuojia ehdotetaan uudisrakentamisen yhteydessä rakennettavaksi valtakunnan koko alueella. Suojelukohteissa väestönsuojat tehtäisiin nykyisten väestönsuojien kaltaisina *varsinaisina väestönsuojina* tai *kevyinä väestönsuojina* ja muualla maassa *kevyinä väestönsuojina*.

Nykyisen lain 9 §:n 1 momentin mukaan väestönsuoja on tehtävä suojelukohteessa sijaitsevaan kiviseen tai rakenteeltaan siihen verrattavaan, tilavuudeltaan vähintään 3 000 m³:n suuruiseen rakennukseen. Rakennusta pidetään kivisenä tai rakenteeltaan siihen verrattavana, jos sen kantava runko tai ulkoseinät ainakin pääosiltaan on tehty luonnonkivestä, tiilestä, betonista, kevytbetonista, teräksestä tai muusta sen kaltaisesta rakennusaineesta.

Riippuvuus rakennusmateriaalista on aiheuttanut tulkintavaikeuksia ja johtanut rakentamisen kannalta epätydyttäviin ratkaisuihin. Kun väestön suojaamistarve ei riipu rakennusmateriaalista, ehdotetaan lakia muutettavaksi siten, että väestönsuojat olisi rakennettava kaikkiin rakennuksiin rakennusmateriaalista riippumatta.

Vaatimus vähintään 3 000 m³:n rakennuskohtaisesta tilavuudesta on johtanut monasti siihen, että rakennus on suunniteltu vaaditun tilavuuden niukasti alittavaksi, jotta suojaa ei tarvitsisi tehdä. Samalle tontille on sama omistaja voinut rakentaa useita niukasti tilavuusrajaa alittavia rakennuksia, ilman että niitä varten olisi lain mukaan tullut rakentaa väestönsuojaa. Nämä epäkohdat on tarkoitus poistaa ehdotetulla lainmuutoksella. Koska rakennuksen kerrosala soveltuu suojanrakentamisvelvollisuuden mitoitusperustaksi paremmin kuin kuutiotilavuus, ehdotetaan, että väestönsuojan rakentamisvelvollisuus määrittäisiin kerrosalan mukaan. Varsinainen väestönsuoja olisi rakennettava kerrosaltaan vähintään 1 000 m²:n suuruiseen rakennukseen. Tämä vastaa tavanomaisessa asuinkerrostalossa noin 3 000 m³:n tilavuutta. Varsinainen väestönsuoja olisi rakennettava myös samalla tontilla tai rakennuspaikalla olevaa rakennusryhmää varten, jos sen kerrosala on vähintään mainittu 1 000 m².

Mikäli uudisrakennukseen tai -rakennusryhmään suojelukohteessa ei olisi rakennettava varsinaista väestönsuojaa, siihen olisi kuitenkin rakennettava kevyt väestönsuoja, jos yhteenlaskettu kerrosala on vähintään 400 m². Kevyestä väestönsuojasta annettaisiin tarkemmat normit asetuksella ja sisäasiainministeriön päätöksellä. Valvonta-alueella olisi kevyt väestönsuoja rakennettava kaikkiin sellaisiin uudisrakennuksiin tai rakennusryhmiin, joissa tullaan pysyvästi asumaan tai työskentelemään ja joiden yhteenlaskettu kerrosala on vähintään 400 m².

Kevyt väestönsuoja voidaan uudisrakentamisen yhteydessä toteuttaa vähäisin rakenteellisin toimenpitein ottamalla se rakennuksen suunnittelussa huomioon. Lisäkustannuksia aiheutuisi lähinnä ilmastoinnista ja eräissä tapauksissa myös rakennepaksuuksien lisäämisestä. Lisäkustannukset muodostavat rakennuskustannuksista suhteellisen vähäisen osan. Suoja voidaan sijoittaa myös maanpäällisiin tiloihin tai rakentaa rakennuksen läheisyyteen erillise-

nä. Jos rakentaminen tuottaisi kohtuuttomia vaikeuksia tai aiheuttaisi huomattavasti tavallista suurempia kustannuksia tai olisi muu perusteltu syy, voitaisiin rakentamisesta myöntää lain 13 §:n nojalla helpotus.

Jos valmiissa rakennuksessa suoritetaan perusteellinen, rakennuksen pohjakerrokseen ulottuva muutos- tai korjaustyö, rakennukseen voidaan suojelukohteissa nykyisen lain 9 §:n 2 momentin nojalla määrätä työn yhteydessä tehtäväksi väestönsuoja, jos se ilman suurempia vaikeuksia ja kustannuksia käy päinsä. Tätä säännöstä on varsin vähän sovellettu, koska varsinaisen väestönsuojan rakentaminen valmiiseen rakennukseen voi olla teknisesti vaikeaa ja kallista. Koska suojan rakentaminen kevennettyinä on kunnostamisen yhteydessä helpommin toteutettavissa, olisi lakiehdotuksen 9 b §:n mukaan rakennukseen tehtävä peruskorjauksen yhteydessä pääsääntöisesti kevyt väestönsuoja. Työn ei välttämättä tarvitsisi kuten nykyisin ulottua rakennuksen pohjakerrokseen. Erityisestä syystä voitaisiin edelleenkin määrätä tehtäväksi myös varsinainen väestönsuoja.

Vanhoihin rakennuksiin, joissa on kellarit, voidaan kunnostaa tiloja, jotka antavat suojaa sirpaleilta ja radioaktiiviselta säteilyltä. Tämä kunnostaminen voidaan suorittaa vasta mahdollisen tilanteen sitä vaatiessa, mutta tarkoitukseen soveltuvien tilojen sijainti rakennuksessa ja materiaalityö tulisi kuitenkin ennakolta selvittää. Sen vuoksi ehdotetaan, että rakennuksen omistaja voitaisiin määrätä laatimaan suunnitelma tilapäissuojan kunnostamiseksi rakennukseen tai selvittämään muutoin suojautumismahdollisuudet yhdessä kunnan väestönsuojeluviranomaisen kanssa. Tämä velvollisuus koskisi valtakunnan koko aluetta.

Kunnan olisi lakiehdotuksen 11 §:n 1 momentin jälkimmäisen virkkeen nojalla rakennettava tarvittavat väestönsuojat kunnan väestönsuojeluelimiä varten. Suojelukohteissa nämä suojat rakennettaisiin varsinaisina väestönsuojina. Uutena velvoitteena olisi kevyen väestönsuojan rakentaminen valvonta-alueella.

Lain 12 §:n 2 momentin mukaan voidaan teollisuus- tai muun tuotantolaitoksen taikka teknillisen laitoksen tahi näihin verrattavan rakennuksen väestönsuoja samoin kuin 10 tai 11 §:ssä tarkoitettu väestönsuoja määrätä rakennettavaksi lujemmaksikin kuin säännökset edellyttävät, milloin se suojan suuruuden takia tai muutoin on katsottava tarpeelliseksi. Kun

suojan suuruus tai muut erityiset syyt voivat muunkin suojan kohdalla asettaa lujuudelle lisävaatimuksia, olisi jokainen suoja edellä mainituista syistä voitava määrätä rakennettavaksi lujemmaksikin kuin mitä lakiehdotuksen 12 §:n 1 momentissa on sanottu. Tätä koskeva lainmuutos sisältyy ehdotuksen 12 §:n 2 momenttiin.

Maatilatalouden tuotannon kuten karjan, viljan ja rehun suojaaminen radioaktiiviselta säteilyltä edellyttää erityistoimenpiteitä. Näistä säädettäisiin lakiehdotuksen 9 §:n 5 momentin mukaan lailla erikseen.

1.10. Viranomaisten tehtävät väestönsuojelussa

1.10.1. Pelastushallinnon neuvottelukunta

Väestönsuojelulain 15 §:n mukaan sisäasiainministeriön apuna on väestönsuojelun suunnittelua, järjestelyä ja kehittämistä varten valtioneuvoston asettama väestönsuojeluneuvottelukunta, jonka kokoonpanosta on säädetty asetuksella.

Pelastushallinnon alalla toimivat neuvottelukunnat eli väestönsuojeluneuvottelukunta, palo- ja pelastustoimen neuvottelukunta ja pelastuspalvelun valtakunnallinen neuvottelukunta on yhdistetty 17 päivänä kesäkuuta 1988 annetulla asetuksella (577/88) yhdeksi pelastushallinnon neuvottelukunnaksi, jossa on nykyisiä neuvottelukuntia vastaavat kolme jaostoa ja tarvittaessa muitakin jaostoja. Väestönsuojelulakia ehdotetaan muutettavaksi tältä osin.

1.10.2. Järjestelyt kunnassa

Väestönsuojelua on vuodesta 1973 lähtien kehitetty maassamme siten, että se niin laajalti kuin mahdollista rakentuu normaaliajan hallinnolle sekä asianomaisten viranomaisten ja yhteisöjen vastuulle huolehtia tehtävistään ja niiden hoidon turvaamisesta myös poikkeuksellisten olojen ja tilanteiden asettamat vaatimukset huomioon ottaen. Järjestelyt perustuvat lain 20 §:ään ja valtioneuvoston 24 päivänä tammikuuta 1973 tekemään päätökseen järjestelyistä väestönsuojelun kehittämiseksi.

Kunnan vastuulla olevista väestönsuojelutehtävistä huolehtivat nykyisin väestönsuojeluviranomaisten lisäksi muun muassa kunnan

palo-, terveydenhuolto-, sosiaali- ja teknisten alojen viranomaiset kukin toimialallaan. Väestönsuojelun määrärahat kunnissa jakaantuvat eri hallinnonhaarojen kesken.

1.10.3. Väestönsuojelulautakunta

Väestönsuojelulain 16, 17 ja 19 §:ssä on väestönsuojelulautakuntaa koskevia säännöksiä. Niiden mukaan kunnassa on väestönsuojelulautakunta, johon valtuusto valitsee neljäksi vuodeksi kerrallaan puheenjohtajan ja kuusi jäsentä. Lautakunta valitsee keskuudestaan varapuheenjohtajan. Valtuusto hyväksyy lautakunnalle ohjesäännön, joka toimitetaan lääninhallituksen vahvistettavaksi. Väestönsuojelulautakunnan päätöksestä valitetaan lääninhallitukseen, paitsi milloin päätös kunnallislain mukaan voidaan siirtää kunnanhallituksen käsiteltäväksi. Kunnassa, jossa ei ole suojelukohdetta, voidaan lautakunta jättää asettamatta, mikäli sisäasiainministeriö ei toisin määrää. Tällöin lautakunnalle kuuluvista tehtävistä huolehtii kunnanhallitus tai muu lautakunta, jonka kunnanvaltuusto määrää.

Kunnallislain (953/76) lautakuntia koskevat yleiset säännökset poikkeavat eräiltä osin siitä, mitä väestönsuojelulaissa on säädetty väestönsuojelulautakunnasta. Kunnallislain 69 §:n mukaan valtuusto valitsee lautakuntaan jäsenet ja heille henkilökohtaiset varajäsenet valtuuston toimikaudeksi. Valtuusto nimeää lautakunnalle puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan. Esityksen tarkoituksena on saattaa väestönsuojelulautakuntaa koskevat järjestelyt kunnallislain mukaisiksi. Samalla luovuttaisiin siitä, että väestönsuojelulautakunnalla tulee olla valtion viranomaisen vahvistama ohjesääntö, koska lautakuntien tehtävät määrätään nykyisin yleensä johtosäännöissä eikä alistamista voida pitää muutoinkaan tarpeellisena. Johtosääntöä koskevat asiat jäisivät kunnallislain säännösten varaan.

Väestönsuojelulautakunnan tehtäviä ehdotetaan selvennettäviksi siten, että väestönsuojelulautakunnan tehtävänä olisi ohjata ja yhteensovittaa kunnassa suoritettavia väestönsuojeluvalmisteluita sekä huolehtia sellaisista väestönsuojelutehtävistä, jotka eivät kuulu kunnan muille viranomaisille. Lisäksi ehdotetaan, että kaikissa kunnissa kunnanvaltuusto voisi jättää väestönsuojelulautakunnan asettamatta ja määrätä nämä tehtävät palolautakunnan, kun-

nanhallituksen tai muun lautakunnan hoidettavaksi.

Väestönsuojelulain 17 §:n mukaan väestönsuojelulautakunnan päätöksestä valitetaan osaksi hallintovalituksin ja osaksi kunnallisvalituksin. Hallituksen esityksessä on lähdetty siitä, että muutosta lautakunnan päätökseen voitaisiin hakea vain laillisuusperusteilla eli kunnallisvalituksin, niin kuin yleisesti kunnan muidenkin lautakuntien päätöksiin. Kun kunnallislaki sisältää tätä koskevat säännökset, voidaan pykälä jättää pois väestönsuojelulaista.

1.10.4. Kunnanjohtaja

Väestönsuojelutehtävien jakautuessa kunnassa eri toimialoille niiden normaaliin hallintoon liittyvänä tehtävänä kunnanjohtaja joutuu käytännössä puuttumaan myös väestönsuojelua koskeviin asioihin. Väestönsuojelua toimeenpantaessa kunnanjohtajan tehtävät väestönsuojelutoimenpiteiden johtamisessa entisestään korostuvat. Jotta toiminnan jatkuvuus olisi kaikissa olosuhteissa turvattu, ehdotetaan lain 18 §:ään sisällytettäväksi uusi 1 momentti, jonka mukaan kunnan väestönsuojelua johtavana viranhaltijana toimisi kunnanjohtaja tai apulaiskunnanjohtaja.

1.10.5. Kunnan väestönsuojelupäällikkö

Väestönsuojelulain 18 §:n mukaan kunnassa on väestönsuojelulautakunnan apuna väestönsuojelupäällikkö tai -ohjaaja, jonka vaali on alistettava lääninhallituksen vahvistettavaksi. Kunnassa, jossa ei ole suojelukohdetta, väestönsuojelupäällikön tai -ohjaajan virka voidaan jättää lain 19 §:n nojalla perustamatta, jollei sisäasiainministeriö toisin määrää. Sisäasiainministeriö on määrännyt viran perustettavaksi kaikkiin yli 2000 asukkaan kuntiin. Myös yhdistetyn viran perustamista on pidetty mahdollisena. Useissa kunnissa virka on yhdistetty palopäällikön virkaan, mitä on pidettävä hyvänä ratkaisuna.

Lakiehdotuksen mukaan väestönsuojelusta huolehtivan lautakunnan ja kunnanjohtajan apuna kunnassa olisi väestönsuojelupäällikkö. Virka voisi olla, kuten nykyisinkin, sivuvirka taikka yhdistettynä palopäällikön tai kunnan muuhun virkaan. Väestönsuojelupäällikön tai

tämän tehtäviä hoitavan viranhaltijan kelpoisuudesta säädettäisiin asetuksella.

Väestönsuojelupäällikön vaalin alistamista lääninhallituksen vahvistettavaksi ei voida pitää tarpeellisenä ja yhdistetyn viran osalta vaalin alistamisesta aiheutuisi hankaluuksia muutoksenhaussa, minkä vuoksi alustusmenetelystä ehdotetaan luovuttavaksi.

1.10.6. Eri viranomaisten väestönsuojelutehtävät

Väestönsuojelulain 20 §:n mukaan viranomaisten, joiden toimialaan kuuluu väestönsuojeluun liittyviä tehtäviä, on niitä suorittaessaan otettava huomioon väestönsuojelun näkökohdat, ja siinä tarkoituksessa oltava tarpeellisessa yhteydessä väestönsuojeluviranomaisiin. Tästä säännöksestä ja nykyisen väestönsuojelulain perustana olevan hallituksen esityksen perusteluista käy ilmi, että väestönsuojelutehtävät kuuluvat eri viranomaisille, mutta asiaa ei ole pidetty käytännössä täysin selvänä. Tämän vuoksi ehdotetaan lain 20 §:ää selvennettäväksi siten, että siinä nimenomaan todettaisiin valtion, kuntien ja kuntainliittojen viranomaisten ja muiden julkisten yhteisöjen olevan velvollisia huolehtimaan toimialaansa kuuluvista tai siihen muutoin soveltuvista väestönsuojelutehtävistä. Eräille valtion liikelaitoksille kuuluu tärkeitä tehtäviä väestönsuojelussa, minkä vuoksi ehdotettu säännös tulisi ulottaa koskemaan myös niitä. Tarkemmat säännökset viranomaisten tehtävistä ja vastuusta väestönsuojelussa annettaisiin asetuksella. Tehtävät ja vastuu jakautuisivat viranomaisten kesken niiden periaatteiden mukaan, jotka sisältyvät jo mainittuun valtioneuvoston päätöseen järjestelyistä väestönsuojelun kehittämiseksi.

Väestönsuojelussa on koettu puutteena se, ettei yleisiä, kaikkia viranomaisia koskevia yleisiä tavoitteita ole voitu asettaa eikä valmisteluja myöskään ajoittaa. Tämän puutteen poistamiseksi ehdotetaan, että valtioneuvosto voisi asettaa väestönsuojelulle yleisiä tavoitteita ja asettaa valmisteluille määräaikoja.

1.11. Väestönsuojelun kustannukset

Väestönsuojelulain 21 §:n mukaan vastaa väestönsuojelutoimenpiteiden kustannuksista,

jollei laissa ole toisin säädetty, se, jonka velvollisuutena on toimenpiteen tai tehtävän suorittaminen taikka siitä huolehtiminen. Niinpä esimerkiksi kunnan palo- ja pelastustoimen viranomaisten asiana on hankkia sodan ajan varalta letku- ja muuta sammutus- sekä pelastuskalustoa, terveydenhuoltoviranomaisten asiana on hankkia ensiaputarvikkeita ja -välineitä ja sosiaaliviranomaisten hankkia huoltjärjestelyissä tarvittavaa kalustoa. Kunkin viranomaisen tehtävänä on myös huolehtia henkilöstönsä ja vastuullaan olevien väestönsuojeluelimien kouluttamisesta niiden poikkeusolojen tehtäviin.

Vaikka väestönsuojelutehtävät sisältyvät viranomaisten normaaliin toimialaan, ei väestönsuojelun valmisteluista ja järjestelyistä aiheutuvia kustannuksia, kuten välinehankintoja ja koulutuskustannuksia, ole aina pidetty viranomaisten valtionosuuteen tai -avustukseen oikeuttavina menoina. Menot kuitenkin ovat ilmeisesti tällaisia. Osaksi tästä syystä valmistelut eri hallinnonaloilla ovat eri tasoisia eri kunnissa. Lain 21 §:ään ehdotetaan lisättäväksi uusi 2 ja 3 momentti. Edellisessä nimenomaan todettaisiin, että väestönsuojelutoimenpiteistä aiheutuvat kustannukset ovat viranomaisten tarpeellisia perustamis- ja käyttökustannuksia. Jälkimmäisen mukaan kunnalle tai kuntainliitolle suoritettaisiin näihin väestönsuojelun kustannuksiin valtionosuus tai -avustus samojen perusteiden mukaan kuin hallinnonalan muihinkin menoihin.

Monia väestönsuojelujärjestelyjä, laitteita ja varusteita sekä väestönsuojelukoulutusta voidaan käyttää hyväksi viranomaisten normaali-ajan toiminnassa. Liittämällä esimerkiksi hankinnat viranomaisten normaaleihin toimintoihin voidaan materiaalia käyttää normaalioloisakin ja huolehtia taloudellisimmin sen varastoinnista ja huollosta. Osaa väestönsuojelun järjestelyistä, valmisteluista ja välineistöstä tarvitaan kuitenkin vain kriisiolosuhteissa. Kun näidenkin järjestelyjen tarkoituksena on osaltaan viranomaisten toiminnan jatkaminen kaikissa olosuhteissa ja kun hankinnat ja järjestelyt on valmiussyistä suoritettava normaaliaikana, on väestönsuojelun menot näiltäkin osin katsottava kustannuksiksi, joihin valtionosuutta olisi suoritettava. Väestönsuojelun mahdollisen toimeenpanovaiheen menoista voidaan lain 32 §:n nojalla päättää erikseen.

1.12. Erinäisiä säännöksiä

1.12.1. Viesti- ja viestintäyhteydet

Nykyaikainen yhteiskunta tarvitsee toimivia viesti- ja viestintäyhteyksiä. Tämä tarve korostuu tilanteessa, jossa väestönsuojelua tarvitaan. Viestinnän sujuminen on tärkeää niin viranomaisten yhteistoiminnan ja toimenpiteisen ohjattavuuden kuin kansalaisiin kohdistuvan tiedotuksen kannalta. Viestinnän turvaamiseksi ehdotetaan lakiin otettavaksi uusi 27 b §.

1.12.2. Virkavelvollisuus

Lain 28 §:n mukaan väestönsuojelutehtävä valtion tai kunnallisessa virastossa tai laitoksessa kuuluu siinä palvelevan viran- tai toimenhaltijan virkavelvollisuuksiin. Se, että henkilökunnan on huolehdittava paitsi viraston tai laitoksen omaan suojeluun kuuluvista asioista myös virastolle tai laitokselle yleisessä väestönsuojelussa kuuluvista tehtävistä, ei säännöksen sanamuodon mukaan ole täysin selvä. Säännöstä ehdotetaan tässä suhteessa tarkistettavaksi. Samalla ehdotetaan, että työsopimussuhteinen henkilöstö saatetaan samaan asemaan kuin viran- ja toimenhaltijat. Selvyyden vuoksi säännökseen ehdotetaan lisättäväksi maininta siitä, että myös väestönsuojelukoulutukseen osallistuminen kuuluu edellä mainitun henkilöstön virkavelvollisuuksiin. Kun koulutus annettaisiin viraston tai laitoksen normaaliin henkilökuntakoulutukseen liittyen, ei sitä rajoita lain 6 §:ssä mainittu koulutusaika, vaan virastot ja laitokset voisivat järjestää koulutusta tarpeen mukaan.

Lain 29 §:ää ehdotetaan siten muutettavaksi, että lain 6 §:n 2 momentissa tarkoitettu väestönsuojelukoulutus rinnastetaan tapaturma- ja ammattitautikorvauksissa muihin väestönsuojelutehtäviin.

Valtion ja kuntien virastojen ja laitosten kanssa samaan asemaan ehdotetaan saatettavaksi kuntainliittojen ja muiden julkisten yhteisöjen kuten seurakuntien palveluksessa olevat. Asetuksella säädettäisiin lainkohdan soveltamisesta yksityisiin laitoksiin tai yhtiöihin. Lähinnä tulisivat kysymykseen puhelintoimilupa- ja eräät valtion liikelaitokset.

1.12.3. Sisäasiainministeriön valtuudet antaa määräyksiä ja ohjeita

Sisäasiainministeriö on antanut määräyksiä väestönsuojelun henkilöstö- ja materiaaalimäärävahvuuksista ja muista toimintaedellytyksistä. Oikeus antaa näitä määräyksiä sisältyy ministeriön asemaan väestönsuojelua johtavana ja valvovana viranomaisena ja väestönsuojeluasetuksen 18 §:ään, joka velvoittaa ministeriötä huolehtimaan väestönsuojelua koskevasta yleissuunnittelusta ja -järjestelystä. Tästä sisällytettäisiin selvyyden vuoksi säännös lain uuteen 29 a §:ään, koska sanotut määräykset koskevat muun muassa kuntien väestönsuojelujärjestelyjä.

Alan luonteen kannalta on tarpeen, että sisäasiainministeriöllä on oikeus antaa ohjeita väestönsuojeluun osallistuville laajemminkin, erityisesti sen vuoksi, että järjestelmät tällä tavoin ohjautuvat yhteensopiviksi. Vastaavasti tämä mahdollisuus tulisi olla lääninhallituksella alueellaan.

Väestönsuojelulaista puuttuu säännös, joka oikeuttaisi viranomaiset antamaan määräyksiä väestönsuojelukaluston ja -välineistön laatuvaatimuksista, malleista, mitoista sekä kaluston ja välineistön valmistuksesta, maahantuonnista, kaupasta, asennuksesta, tarkastuksista ja huollosta sekä oikeudesta tarkastaa määräysten noudattamista. Edellä tarkoitettujen säännösten puuttuessa on maahan saatettu ulkomailta tuottaa ja täällä myydä täysin käyttökelvottomia välineitä ja laitteita. Koska kysymys on myös kansalaisten turvallisuudesta, ehdotetaan lain 29 a §:ään sisällytettäväksi säännös, joka oikeuttaisi sisäasiainministeriön tarvittaessa valvomaan välineiden ja laitteiden asiallisuutta ja antamaan asiassa tarvittaessa tarpeelliseksi katsottavia määräyksiä ja suoritamaan tarkastuksia. Sisäasiainministeriöllä on vastaavat valtuudet antaa määräyksiä palo- ja pelastuskalustosta palo- ja pelastustoimesta annetun lain (559/75) mukaan.

Väestönsuojeluvälineiden valvomiseksi olisi sisäasiainministeriön, lääninhallitusten ja kuntien tarkastettava talojen väestönsuojia ja virastojen ja laitosten suojelujärjestelyjä. Tähän oikeuttava säännös ehdotetaan lisättäväksi lakiin uutena 29 b §:nä. Tarkastuksen toimittaja olisi päästettävä tarkastuksen kohteisiin, lukuunottamatta puolustusvoimien alueita ja omaisuutta.

1.12.4. Rauhan ajan käyttö

Väestönsuojelua varten rakennettuja suoja-rakenteita ja hankittuja välineitä ja laitteita tulisi voida käyttää myös muuhun toimintaan. Väestönsuojien rauhan ajan käyttö voitaisiin suunnitella jo rakennussuunnittelun yhteydessä ja liittää tätä koskeva suunnitelma rakennuslu-pahakemukseen. Lakiin ehdotetaan lisättäväksi uusi 29 c §, jonka mukaan käyttö olisi sallittua edellyttäen, että rakenteet, välineet ja laitteet ovat viivytyksettä väestönsuojelutarkoituksiin käytettävissä. Sisäasiainministeriö voisi antaa asiasta tarkemmat määräykset ehdotetun 29 a §:n perusteella.

2. Valmisteluvaiheet ja -aineisto

Väestönsuojelun kehittämistarpeita ja -suun-taviivoja on selvitetty useissa komiteanmietin-nöissä ja muissa tutkimuksissa. Näistä on eri-tyisesti mainittava väestönsuojeluneuvottelu-kunnassa laadittu väestönsuojelun perusteita, tavoitteita ja järjestelyjä koskeva kokonaissel-vitys (komiteanmietintö 1969:B 11). Merkittä-vin mietintöön sisältyvä ehdotus koski väes-tönsuojien rakennemääräysten keventämistä, joka on toteutettu.

Turvallisuustoimen kehittämiskomitean osa-mietintö (komiteanmietintö 1972:B 9) johti edellä jo useasti mainittuun valtioneuvoston päättökseen järjestelyistä väestönsuojelun ke-hittämiseksi.

Kuntien väestönsuojelun tehostamista, yh-teistoimintaa ja säteilynsuojauksymyksiä on selvitetty toimikuntien mietinnöissä 1970:B 8 ja 1971:B 111.

Hallitus antoi eduskunnalle vuonna 1982 esityksen laiksi väestönsuojelulain muuttami-sesta (hall. es. 226/1982 vp.). Tässä esityksessä muun muassa lain väestönsuojelulautakuntaa koskevia säännöksiä ehdotettiin muutettaviksi vastaamaan kunnallislain säännöksiä. Esitystä ei kuitenkaan ehditty valtiopäivien aikana käsi-tellä, joten se raukesi.

Valtioneuvosto asetti 27 päivänä maaliskuu-ta 1981 parlamentaarisen väestönsuojelukomi-tean, jonka tehtäväksi annettiin selvittää väes-tönsuojelun kehittäminen 1980—90 -luvun tar-peita vastaaviksi sekä tällöin erityisesti maaseu-dun ja pientaloalueiden suojaamista sekä valta-kunnan alueen jakoa suojelukohteisiin ja val-vonta-alueeseen, rakenteellisen suojelun perus-

teita ja väestönsuojan rakentamisvelvollisuutta ottamalla huomioon rakennustekniikan kehiti-tyminen sekä väestön henkilökohtaisten suoja-välineiden tarve. Komitea jätti mietintönsä 31 päivänä maaliskuuta 1983 (komiteanmietintö 1983:22).

Nyt laadittu esitys pohjautuu väestönsuoje-luneuvottelukunnan 26 päivänä marraskuuta 1984 sisäasiainministeriölle luovuttamaan esi-tykseen. Neuvottelukunta ja sen tätä asiaa käsittelemään asetettu erityinen jaosto ovat tehneet työnsä mainitun parlamentaarisen ko-mitean mietinnön ja siitä saatujen lausuntojen pohjalta.

3. Lausunnonantajat

Hallituksen esitysehdotuksesta on pyydetty lausunto valtioneuvoston kansialta, sisäasiain-ministeriön lääni- ja kuntaosastolta, puolustus-ministeriöltä, valtiovarainministeriöltä, opetus-ministeriöltä, maa- ja metsätalousministeriöltä, liikenneministeriöltä, kauppa- ja teollisuusmi-nisteriöltä, sosiaali- ja terveysministeriöltä, ympäristöministeriöltä, pääesikunnalta, puo-lustusneuvostolta, Uudenmaan lääninhallituk-selta, Turun ja Porin lääninhallitukselta, Suo-men Kaupunkiliitolta, Suomen Kunnallisliitol-ta, Finlands Svenska Kommunförbundilta, Suomen Väestönsuojelujärjestöltä, Suomen Kiinteistöliitolta, Suomen Pienkiinteistöliitolta, Puuinformaatio-nimiseltä yhdistykseltä, Ra-kennusaineteollisuusyhdistykseltä, Suomen Tii-liteollisuusliitolta, Teräsrakenneyhdistykseltä, Puhelinlaitosten liitolta, maataloustuottajain keskusliitolta, valtion väestönsuojelukoululta, Suomen Rakennuttajaliitolta, Rakennustarkas-tusyhdistys RTY-nimiseltä yhdistykseltä, Suo-men Betoniteollisuuden keskusjärjestöltä ja Asuntorakennuttajayhdistykseltä. Lausunnois-sa esitetyt huomautukset on mahdollisuuksien mukaan otettu huomioon.

4. Esityksen organisatoriset vai-kutukset

Lakiehdotuksen 15 §:ään sisältyvä väes-tönsuojeluneuvottelukunta tehostaisi pelastus-hallinnon eri toimialojen suunnitelmallisuutta ja koordinoitua.

Kunnan väestönsuojelun hallintoa ehdote-taan muutettavaksi nykyistä selvemmin kun-

tien itsehallinnon pohjalle ja vastaamaan kunnallislain säännöksiä. Muutos vastaisi entistä paremmin myös väestönsuojelun tarpeita.

Lakiehdotukseen sisältyvillä säännöksillä järjestettäisiin nykyistä kiinteämmin eri viranomaisten tehtävät ja vastuu väestönsuojelussa. Tehtäviä koskeva perussäännös sisältyisi lakiin. Yksityiskohtaisemmin tehtävät määriteltäisiin asetuksella. Lakiehdotus merkitsisi vuonna 1973 järjestelyistä väestönsuojelun kehittämiseksi annetun valtioneuvoston päätöksen toteuttamista lakitasolla ja vastaisi suurelta osalta jo toteutettuja järjestelyjä.

Normaaliajan organisaatioiden varaan rakentuva väestönsuojelun valmistelu- ja toimeenpanojärjestelmä tukee ja vahvistaa turvallisuusjärjestelyjä erilaisten normaaliajan onnettomuuksien varalta, yksinkertaistaa poikkeusolojen järjestelyjä ja merkitsee väestönsuojelulle perusvalmiutta.

5. Esityksen taloudelliset vaikutukset

Lakiehdotuksen mukaan väestönsuojelun valmistelut kuuluvat valtion ja kuntien normaaliin toimintaan. Valtio ja kunnat huolehtivat edelleenkin kumpikin vastuullaan olevasta väestönsuojelusta samojen periaatteiden mukaan kuin tähänkin asti ja vastaavat sen aiheuttamista kustannuksista. Parlamentaarinen väestönsuojelukomitea esitti valtion kustannusvastuun lisäämistä siten, että kuntien väestönsuojelumenoihin myönnettäisiin valtionosuutta. Lakiehdotuksen mukaan kuntien eri hallinnonaloille väestönsuojelusta aiheutuvat menot katsottaisiin valtionosuuteen oikeuttaviksi menoiksi samalla tavoin kuin muutoin kyseisen hallinnonalan menot.

Rakenteellista suojelua koskevien säännösten muuttaminen aiheuttaisi suurimmat kustannusvaikutukset. Väestönsuojien rakentamisvelvollisuus koskee nykyisin noin 25:ttä prosenttia kaikesta rakentamisesta. Vuosina 1980—1985 valmistuneiden rakennusten tilavuus oli keskimäärin 44 miljoonaa kuutiometriä ja rahallinen arvo keskimäärin 44 miljardia markkaa vuodessa. Valtion teknillisen tutkimuskeskuksen suorittamien laskelmien mukaan nykyään vaadittavien väestönsuojien ra-

kentaminen lisää rakennuskustannuksia suojausluokasta ja olosuhteista riippuen keskimäärin 1,2 prosenttia. Pääosa eli lähes 96 prosenttia vuosittain rakennettavista 68 000 väestönsuojapaikasta rakennetaan S 1-luokan väestönsuojoina, joissa väestönsuojapaikan aiheuttama lisäkustannus on keskimäärin 1 800 markkaa suojapaikkaa kohden.

Väestönsuojelulain nykyisen 9 §:n mukaisten suojien rakentamisesta aiheutuu lisäkustannuksia yhteensä noin 130 miljoonaa markkaa vuodessa.

Suojanrakentamisvelvollisuuden tuleminen riippumattomaksi rakennusaineesta ja velvollisuuden laajeneminen koskemaan samalla tontilla tai rakennuspaikalla olevaa rakennusryhmää lisäisi velvoitteen piiriin kuuluvia rakennuksia noin 20 prosentilla. Tämä merkitsee noin 10 000 uutta suojapaikkaa vuodessa, mistä aiheutuu vastaavasti noin 18 miljoonan markan kustannukset.

Kevyen väestönsuojan rakentamisvelvollisuus koskisi suojelukohdekunnissa kaikkia rakennuksia tai rakennusryhmiä, joiden pinta-ala on yli 400 m² ja alle 1 000 m² ja valvonta-alueella kaikkia rakennuksia tai rakennusryhmiä, joiden pinta-ala on yli 400 m². Kevyen väestönsuojan aiheuttamat lisäkustannukset riippuvat siitä, sijoitetaanko suoja kellarin vai maanpäällisiin tiloihin sekä suojan koosta. Esimerkiksi kahdeksan neliömetrin suuruisen suojan lisäkustannukset 400 m²:n suuruudessa talossa olisivat kellarissa 24 000 markkaa ja asuinkerroksessa 37 000 markkaa. Pinta-alaltaan 20 m²:n suuruisen suojan, joka rakennettaisiin 1 000 m²:n suuruiseen rakennukseen, lisäkustannukset olisivat vain jonkin verran suuremmat kuin pienemmän suojan eli kellarissa 25 000 markkaa ja maanpäällisissä tiloissa 47 000 markkaa.

Uudistuksen myötä kevyitä suojia rakennettaisiin suojelukohdekunnissa noin 1 500 ja valvonta-alueella noin 1 000. Niissä olisi noin 50 000 suojapaikkaa ja niiden aiheuttamat lisäkustannukset olisivat noin 83 miljoonaa markkaa.

Lakiehdotus merkitsisi kaiken kaikkiaan 60 000 uutta suojapaikkaa vuodessa, mikä aiheuttaisi 101 miljoonan markan lisäkustannukset rakentamisessa.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1. Lakiehdotuksen perustelut

2 §. Pykälän 1 momenttia tarkistettaisiin siten, että väestönsuojelun valmiuden tavoitevaatimuksena olisi, että väestönsuojelu tulee voida tarpeen vaatiessa viipymättä saattaa toimintaan. Uuden 3 momentin mukaan valtakunnan alue jaetaan väestönsuojelun yhteistointa-alueisiin. Jaosta päättäisi sisäasiainministeriö.

3 §. Lainkohdan toimenpideluetteloon on esitetty eräitä tarkistuksia. Erikseen todettaisiin, että väestönsuojelu valmistellaan tukeutuen normaaliajan hallintoon.

3 a §. Valtioneuvostolle tulisi valtuudet hyväksyä väestönsuojelulle yleisiä tavoitteita. Valmiuden tasapainoisen kehittämisen turvaamiseksi ehdotetaan, että valtioneuvosto voisi asettaa väestönsuojeluvalmisteille ja suunnittelulle määräaikoja.

3 b §. Lääninhallituksen tulisi laatia yhdessä kuntien ja muiden viranomaisten kanssa läänin yhteistoimintasuunnitelma. Suunnitelmassa otettaisiin huomioon esimerkiksi läänien välinen yhteistoiminta, milloin sitä tarvitaan läänien raja-alueilla. Lainkohdan 2 momentissa säädettäisiin velvollisuudesta laatia suojelusuunnitelma.

4 §. Pykälän 2 momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että kunnat voisivat sopimuksen nojalla yhteisesti hoitaa väestönsuojelun valmisteluun kuuluvia tehtäviä. Kunta huolehtisi myös paikallisesta väestönsuojelukoulutuksesta ja tiedottamisesta. Rakennuksen omistaja tai haltija olisi pykälän 4 momentin mukaan velvollinen huolehtimaan rakennuksessa yhteisesti tarvittavista suojelutoimenpiteistä.

6 §. Pykälän 2 momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että sisäasiainministeriö voisi määrätä väestönsuojelun johto- ja muun erityishenkilöstön osallistumaan väestönsuojelukoulutukseen enintään 10 päivää vuodessa.

7 §. Kunnan velvollisuus laatia väestönsuojelujärjestys muuttuisi toisin kuin nykyisin harkinnanvaraiseksi. Väestönsuojelujärjestystä ei tarvitsisi enää alistaa valtion viranomaisen hyväksyttäväksi.

9 §. Rakenteellisissa suojelutoimenpiteissä ehdotetaan toteutettavaksi huomattavia muutoksia. Väestönsuoja ehdotetaan rakennettavaksi valtakunnan koko alueella uudisrakenta-

misen yhteydessä rakennusmateriaalista riippumatta kaikkiin tietyn kokoiisiin rakennuksiin, joissa pysyvästi asutaan tai työskennellään. Väestönsuojia olisivat varsinainen väestönsuoja ja kevyt väestönsuoja. Varsinaisia väestönsuojia rakennettaisiin suojelukohteissa laissa määrätyn suuruisia rakennuksia ja rakennusryhmiä varten ja kevyitä väestönsuojia tätä pienempiin rakennuksiin, joissa pysyvästi asutaan tai työskennellään. Valvonta-alueella rakennettaisiin kaikkiin tässä tarkoitettuihin rakennuksiin kevyt väestönsuoja.

9 a §. Pykälään on siirretty voimassa olevan 9 §:n 3 ja 4 momentin säännökset.

9 b §. Perusteellisen korjaustyön yhteydessä olisi suojelukohteessa vanhaan rakennukseen tehtävä kevyt väestönsuoja ja erityisestä syystä varsinainen väestönsuoja. Valmiiseen rakennukseen, jossa ei ole väestönsuojaa, voidaan rakennuksen omistaja määrätä laatimaan suunnitelma suojatilan kunnostamiseksi tai selvittämään muutoin suojautumismahdollisuudet yhteistyössä kunnan väestönsuojeluviranomaisten kanssa.

10 §. Väestönsuoja-nimitys muutetaan nimitykseksi varsinainen väestönsuoja.

11 §. Pykälän 1 momentissa nimitys väestönsuoja muutetaan nimitykseksi varsinainen väestönsuoja. Kunta rakentaisi suojelukohteessa varsinaiset väestönsuojat ja valvonta-alueella kevyet väestönsuojat väestönsuojeluelimäänsä varten. Uuden 3 momentin mukaan kunnan olisi laadittava suunnitelma vähintään kevyen väestönsuojan rakentamiseksi valvonta-alueella niitä varten, joilta suojautumismahdollisuudet puuttuvat. Kunnan velvollisuus laatia yleisuunnitelma väestönsuojien rakentamiseksi poistettaisiin.

12 §. Lainkohdan 1 momentin nykyistä sanamuotoa tarkistettaisiin. Siinä mainitut väestönsuojan perusvaatimukset olisivat yleiset ja tarkemmat teknilliset yksityiskohdat annettaisiin asetuksella ja sisäasiainministeriön antamalla teknisillä määräyksillä. Pykälän 2 momentin mukaan väestönsuoja voitaisiin eräissä tapauksissa määrätä rakennettavaksi tavano- maista lujemmaksi.

15 §. Pykälässä todettaisiin, että väestönsuojeluneuvottelukunnan sijaan on perustettu pelastushallinnon neuvottelukunta, josta säädettäisiin erikseen asetuksella. Neuvottelukunnan

toimiala on laajentunut koskemaan koko pelastushallinnon alan.

16 §. Pykälän 1 momentissa säädettäisiin väestönsuojelulautakunnan tehtävistä. Lautakunnan kokoonpano jäisi kunnan harkintaan ja toiminta tapahtuisi kunnallislain mukaan. Väestönsuojelulautakunta voitaisiin jättää asettamatta, jolloin sille kuuluvista tehtävistä huolehtisi kunnanhallitus tai valtuuston määräämä muu lautakunta, jollaisena varsin yleisesti jo nykyisinkin toimii palolautakunta.

17 §. Pykälä ehdotetaan kumottavaksi tarpeettomana. Muutoksenhakumenettely jäisi kunnallislain yleisten säännösten varaan.

18 §. Pykälän 1 momentissa ehdotetaan, että väestönsuojelun johtavana viranhaltijana kunnassa olisi kunnanjohtaja tai apulaiskunnanjohtaja. Pykälän 2 momentissa olisi kunnan väestönsuojelupäällikköä koskeva säännös. Virka voisi olla sivuvirka taikka yhdistettynä kunnan muuhun virkaan, joista parhaiten tarkoitukseen soveltuu yleensä palopäällikön virka.

19 §. Pykälä ehdotetaan kumottavaksi tarpeettomana 16 §:ään ja 18 §:ään ehdotettujen muutosten vuoksi.

20 §. Pykälän 1 momentti sisältää perussäännöksen valtion, kuntien ja kuntainliittojen viranomaisten ja muiden julkisten yhteisöjen tehtävistä ja velvollisuuksista väestönsuojelussa. Säännös koski myös valtion liikelaitoksia, jotka saattavat hoitaa väestönsuojelun kannalta hyvinkin keskeisiä yhteiskunnallisia toimintoja. Tarkemmat säännökset tehtävistä annettaisiin asetuksella. Pykälän 2 momentti sisältäisi kaikille viranomaisille velvoituksen ottaa toiminnassaan huomioon väestönsuojelun näkökohdat.

21 §. Pykälään ehdotetaan liitettäväksi uusi 2 ja 3 momentti. Edellisen mukaan väestönsuojelutoimenpiteiden kustannukset sisältyisivät viranomaisten tavanomaisiin perustamis- ja käyttökustannuksiin. Jälkimmäisen mukaan väestönsuojelun kustannuksiin suoritettaisiin valtionosuus ja -avustus samojen perusteiden mukaan kuin hallinnonalan muihin menoihin.

27 a §. Poiketen siitä, mitä kustannusten jaosta muutoin on säädetty, ehdotetaan, että valtio voisi tulo- ja menoarvion rajoissa hankkia väestön suojaamiseen tarvittavaa kalustoa ja välineistöä, milloin sitä erityisestä syystä on pidettävä tarpeellisenä. Tällöin voisivat tulla kyseeseen esimerkiksi suojanaamarihankinnat, koska suojanaamarien huolto, hankinta ja val-

mistus edellyttävät pitkäjänteistä toimintaa ja riittävän suuria ja tasaisia valmistussarjoja.

27 b §. Lakiehdotuksen 27 b §:ssä säädettäisiin teletoiminnan ja sähköisen joukkoviestinnän harjoittajille velvollisuus etukäteen varautua väestönsuojelun kannalta välttämättömän viestinnän turvaamiseen. Tämä velvollisuus tulee ottaa huomioon järjestelmiä rakennettaessa, muissa teknisissä järjestelyissä sekä toiminnan etukäteisvalmisteluissa. Tarkemmat määräykset annettaisiin eri säännösten nojalla annetuissa määräyksissä.

Edellä tarkoitetusta varautumisesta aiheutuvien kustannusten on katsottava sisältyvän teletoiminnan ja sähköisen viestinnän harjoittamisen yleisiin kustannuksiin. Lähinnä teletoiminnan harjoittajalle voitaisiin kuitenkin joutua antamaan sellaisiakin varautumistehtäviä, jotka selvästi poikkeavat tavanomaisesta tasosta ja, joista syntyy olennaisia lisäkustannuksia. Nämä kustannukset voitaisiin erikseen korvata teletoiminnan harjoittajalle valtion varoista.

28 §. Väestönsuojelutehtävän kuuluminen virkavelvollisuuden piiriin koski ehdotuksen mukaan myös kuntainliittojen ja julkisten yhteisöjen palveluksessa olevia viran- tai toimenhaltijoita. Ehdotuksen mukaan väestönsuojelutehtävät kuuluisivat myös työsopimussuhteisen henkilöstön tehtäviin, paitsi edellisissä, myös valtion liikelaitoksissa.

29 §. Lakiehdotuksen 6 §:n 2 momentissa mainittu väestönsuojelukoulutus rinnastetaan tapaturma- ja ammattitaitukorvaustapauksissa muihin väestönsuojelutehtäviin.

29 a §. Pykälässä ehdotetaan sisäasiainministeriölle annettavaksi oikeus määrätä väestönsuojelun henkilöstö- ja materiaalimäärä- vahvuuksista samoin kuin muista toimintaedellytyksistä sekä väestönsuojelukaluston ja -välineistön laadusta, mitoista ja muista ominaisuuksista ja suorittaa tähän liittyviä tarkastuksia. Tarkastukseen ja laadunvalvontaan kuuluvia tehtäviä voitaisiin käytännön syistä uskoa soveltuvalle valtion virastolle tai laitokselle tai pelastushallinnon alalla toimivalle järjestölle.

Väestönsuojelussa on kyse laajasta viranomaisten yhteistoiminnasta, joka on suunniteltava etukäteen. Jotta eri alojen erityissuunnitelmat muodostaisivat yhteensopivan ja toimivan kokonaisuuden, on tarpeen, että jokin viranomainen antaa niiden perustaksi yleiset ja yhteensovittavat ohjeet. Parhaiten tämä soveltuu sisäasiainministeriölle, jolle muutoinkin kuuluu väestönsuojelun johto ja valvonta. Oh-

jeiden antaminen on tarpeen varauduttaessa toimintaan läänien puitteissa. Sen vuoksi ehdotetaan, että vastaava oikeus olisi lääninhallituksella läänin alueella.

29 b §. Pykälä sisältäisi säännöksen väestönsuojeluvälmiuden tarkastuksista. Tarkastusoikeus ei koskisi puolustusvoimien alueita ja omaisuutta.

29 c §. Pykälässä säädettäisiin suojarakenteiden ja väestönsuojelumateriaalin käytöstä muihin kuin väestönsuojelutarkoituksiin.

2. Voimaantulo

Laki ehdotetaan tulevaksi voimaan heti kun se on hyväksytty ja vahvistettu. Lain 2 luvussa olevia säännöksiä, jotka koskevat väestönsuojan rakentamisvelvollisuutta, sovellettaisiin kuitenkin vasta rakennuslupaan, jota haetaan vuoden kuluttua tämän lain voimaantulosta.

3. Säättämisyjärjestys

Väestönsuojelulaki on säädetty perustuslain säätämistä määrätyssä järjestyksessä. Val-

misteluaineistosta ei kuitenkaan tarkoin käy selville, mitkä osat laista ovat sellaisia, että ne vaativat sanotun lainsäätämisyjärjestyksen käyttämistä. Lähinnä tulisivat kysymykseen rakenteelliset määräykset ja velvollisuus osallistua pakolliseen väestönsuojelukoulutukseen sekä lain 32 §:ään sisältyvät poikkeusvaltuudet, joista jälkimmäisiin ei kuitenkaan nyt esitetä muutoksia. Rakenteelliset määräykset eivät kuitenkaan vähäistä suunnitteluvaikeutta lukuunottamatta koske valmiita rakennuksia. Pakolliseen koulutukseen osallistumisesta on jo säädetty ja esitettävä muutos on luonteeltaan varsin vähäinen. Näistä syistä lakiehdotus voidaan hallituksen käsityksen mukaan säätää tavallisena lakina. Kun asia on kuitenkin siinä määrin tulkinnanvarainen, tulisi asiasta pyytää eduskunnassa perustuslakivaliokunnan lausunto.

Ennen lain voimaantuloa voidaan ryhtyä tämän lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Laki

väestönsuojelulain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

kumotaan 31 päivänä lokakuuta 1958 annetun väestönsuojelulain (438/58) 17 ja 19 §, *muutetaan* 2 §:n 1 momentti, 3 §, 4 §:n 2 momentti, 6 §:n 2 momentti, 7, 9 ja 10 §, 11 §:n 1 ja 3 momentti sekä 12, 15, 16, 18, 20, 28 ja 29 § sekä *lisätään* 2 §:ään uusi 3 momentti, lakiin uusi 3 a ja 3 b §, 4 §:ään uusi 4 momentti, lakiin uusi 9 a ja 9 b §, 21 §:ään uusi 2 ja 3 momentti sekä lakiin uusi 27 a, 27 b, 29 a, 29 b ja 29 c § seuraavasti:

1 luku

Yleisiä säännöksiä

2 §

Väestönsuojelu on siten valmisteltava, että se tarpeen vaatiessa voidaan viipymättä saattaa toimintaan.

Valtakunnan alue jaetaan väestönsuojelun yhteistoiminta-alueisiin. Jaosta päättää sisäasiainministeriö.

3 §

Siinä tarkoituksessa kuin 2 §:n 1 momentissa on säädetty, on rakennettava suojarakenteita sekä johtamis-, valvonta- ja hälytysjärjestelmät, varauduttava väestön siirtoihin ja sijoittamiseen muualle sekä niin ikään varauduttava sammutus-, pelastus-, ensiapu-, huolto-, rai-vaus- ja puhdistustoimintaan samoin kuin viestikeskusten ja yhteyksien tarkoituksenmukaista järjestelyä ja varmentamista edistäviin toimenpiteisiin. Lisäksi on hankittava väestönsuojelussa tarvittavaa erityiskalustoa ja -välineistöä, huolehdittava väestönsuojelukoulutuksesta sekä tiedotustoiminnasta ja ryhdyttävä muihinkin väestönsuojelun valmiutta edistäviin toimenpiteisiin.

Väestönsuojelu valmistellaan niin laajalti kuin mahdollista tukeutuen normaaliolojen hallintoon ja järjestelyihin.

3 a §

Valtioneuvosto voi hyväksyä väestönsuojelulle yleisiä tavoitteita sekä asettaa väestönsuojeluvalmistelulle ja suunnittelulle määräaikoja.

3 b §

Lääninhallituksen on yhteistoiminnassa valtion, kuntien ja muiden viranomaisten kanssa laadittava läänin väestönsuojelun yhteistoimintasuunnitelma sen mukaan kuin sisäasiainministeriö määrää.

Kunnan on laadittava kuntaa koskeva suojelusuunnitelma. Viranomaisten ja yksityisten velvollisuudesta laatia niiden suojaamiseksi ja toiminnan turvaamiseksi suojelusuunnitelma säädetään asetuksella. Tarkemmat määräykset suojelusuunnitelman sisällöstä antaa tarvittaessa sisäasiainministeriö.

4 §

Kunta pitää huolen kunnan alueella sen asukkaita varten yhteisesti tarvittavista väestönsuojelutoimenpiteistä sekä paikallisesta väestönsuojelukoulutuksesta ja -tiedottamisesta. Kunnat voivat sopimuksen nojalla yhteisesti hoitaa väestönsuojelun valmisteluun kuuluvia tehtäviä.

Rakennuksen omistaja tai haltija on velvollinen huolehtimaan rakennuksessa yhteisesti tarvittavista väestönsuojelutoimenpiteistä.

6 §

Sisäasiainministeriö voi määrätä, että väestönsuojelun johto- ja muun erityishenkilöstön on osallistuttava väestönsuojelukoulutukseen enintään 10 päivää vuodessa.

7 §

Kunnassa voi olla väestönsuojelujärjestys, jossa on tarkemmat määräykset väestönsuojelun järjestelystä ja suojelutoimenpiteistä kun-

nassa. Väestönsuojelujärjestyksen hyväksyy kunnanvaltuusto.

2 luku

Rakenteelliset suojelutoimenpiteet

9 §

Rakennuksen omistajan on uudisrakentamisen yhteydessä tehtävä rakennukseen tai sen läheisyyteen väestönsuoja, jonka suuruudeltaan, sen mukaan kuin asetuksella tarkemmin säädetään, voidaan arvioida riittävän rakennuksessa asuvia, työskenteleviä tai muutoin oleskelevia henkilöitä varten.

Väestönsuojia ovat varsinainen väestönsuoja ja kevyt väestönsuoja.

Varsinainen väestönsuoja on rakennettava suojelukohteessa sijaitsevaa rakennusta tai samalla tontilla tai rakennuspaikalla olevaa rakennusryhmää varten, jos sen kerrosala on vähintään 1 000 m². Kevyt väestönsuoja on suojelukohteessa tehtävä sellaista rakennusta tai rakennusryhmää varten, jonka kerrosala on alle 1 000 m² ja kuitenkin vähintään 400 m² ja jossa asutaan tai työskennellään pysyvästi. Valvonta-alueella on kaikkiin tässä momentissa mainittuihin rakennuksiin tai rakennusryhmiin tehtävä kevyt väestönsuoja.

Väestönsuojan rakentamisvelvollisuus ei kuitenkaan koske enintään kaksi asuntoa käsittävää rakennusta tai rakennusryhmää. Samalla tontilla tai rakennuspaikalla olevia rakennuksia ei oteta huomioon rakentamisvelvollisuutta määrättäessä, milloin lupaa rakentamiseen haetaan yli viiden vuoden kuluttua jo olevien rakennusten valmistumisesta.

Maatilatalouden tuotannon rakenteellisesta suojaamisesta säädetään lailla erikseen. Maatilatalouden tuotantorakennuksia ei oteta lukuun määrättäessä tässä laissa tarkoitettua suojan rakentamisvelvollisuutta.

9 a §

Jos rakennusta varten sen suuruuden vuoksi tai muusta syystä on suojautumismahdollisuuksien tai suojan antaman turvan parantamisen kannalta tarkoituksenmukaisempaa rakentaa yhden sijasta kaksi tai useampia vastaavasti pienempiä väestönsuojia, voidaan niin määrätä tehtäväksi.

Kahta tai useampaa rakennusta varten voidaan sallia rakennettavaksi yhteinen väestönsuoja, mikäli sellainen järjestely ei heikennä

suojautumisen mahdollisuuksia ja turvallisuutta.

9 b §

Jos suojelukohteessa sijaitsevassa valmiissa rakennuksessa, jonka kerrosala on yli 1 000 m² ja jossa ei ole väestönsuojaa, suoritetaan rakennuksen suurinta osaa koskeva, rakennuslupaa edellyttävä muutos- tai korjaustyö, on työn laadusta tai laajuudesta riippuen työn yhteydessä tehtävä kevyt väestönsuoja, mikäli se ilman suuria vaikeuksia ja kohtuullisin kustannuksin käy päinsä. Erityisestä syystä voidaan määrätä tehtäväksi kevyen väestönsuojan asemesta varsinainen väestönsuoja.

Valmiiseen rakennukseen, jossa ei ole väestönsuojaa, voidaan rakennuksen omistaja määrätä laatimaan suunnitelma tilapäisen suojatilan kunnostamiseksi tai selvittämään muutoin suojautumismahdollisuudet yhteistyössä kunnan väestönsuojeluviranomaisen kanssa.

10 §

Valtion on suojelukohteessa rakennettava rautatieasemille ja lentoasemille varsinaiset väestönsuojat matkustavan yleisön ja liikennehenkilöstön suojaamiseksi.

11 §

Kunnan on suojelukohteessa rakennettava linja-autojen keskusasemille ja satamiin varsinaiset väestönsuojat matkustavan yleisön ja liikennehenkilöstön suojaamiseksi. Kunnan on lisäksi rakennettava suojelukohteessa varsinainen väestönsuoja ja valvonta-alueella vähintään kevyt väestönsuoja kunnan väestönsuojeluelimiä varten.

Milloin valvonta-alueella ei ole riittävästi väestönsuojia tai muita suojatiloiksi kunnostettavissa olevia tiloja, on kunnan laadittava suunnitelma suojarakenteiden rakentamiseksi niitä varten, joilta suojautumismahdollisuudet puuttuvat.

12 §

Siten kuin asetuksella tarkemmin säädetään ja sisäasiainministeriön antamilla teknisillä määräyksillä määrätään, väestönsuoja on rakennettava sellaiseksi, että sen voidaan katsoa antavan siinä oleskeleville turvan rakennusortumilta ja muilta asevaikutuksilta, täysosumasta aiheutuvia lukuunottamatta.

Väestönsuoja voidaan, milloin se suojan suuruuden takia tai muutoin erityisistä syistä on katsottava tarpeelliseksi, määrätä rakennettavaksi lujemmaksikin kuin 1 momentissa on sanottu.

3 luku

Väestönsuojeluviranomaiset

15 §

Sisäasiainministeriön yhteydessä toimii väestönsuojeluasioissa neuvoa antavana elimenä pelastushallinnon neuvottelukunta, josta säädetään tarkemmin asetuksella.

16 §

Kunnassa on väestönsuojelun valmistelu-, järjestely- ja toimeenpanotehtäviä varten väestönsuojelulautakunta. Lautakunnan tehtävänä on ohjata ja yhteensovittaa väestönsuojeluväestönsuojelutehtävistä, jotka eivät kuulu kunnan muille viranomaisille.

Väestönsuojelulautakunta voidaan kunnanvaltuuston harkinnan mukaan jättää asettamatta. Jos kunnassa ei ole väestönsuojelulautakuntaa, huolehtii sille kuuluvista tehtävistä palolautakunta, kunnanhallitus tai kunnanvaltuuston määräämä muu lautakunta.

18 §

Väestönsuojelua johtavana viranhaltijana toimii kunnassa kunnanjohtaja tai apulaiskunnanjohtaja.

Kunnassa on väestönsuojelupäällikkö. Väestönsuojelupäällikön viran kelpoisuusehdoista säädetään asetuksella. Virka voi olla myös sivuvirka taikka yhdistettynä palopäällikön virkaan tai kunnan muuhun virkaan.

20 §

Valtion, kuntien ja kuntainliittojen viranomaiset, muut julkiset yhteisöt sekä valtion liikelaitokset ovat velvolliset huolehtimaan toimialaansa kuuluvista tai siihen muutoin soveltuvista väestönsuojelutehtävistä. Tarkemmat säännökset tehtävistä annetaan asetuksella.

Kaikkien viranomaisten on toiminnassaan otettava huomioon väestönsuojelun näkökohdat ja siinä tarkoituksessa oltava tarpeellisissa yhteydessä väestönsuojeluviranomaisiin.

4 luku

Väestönsuojelun kustannukset

21 §

Väestönsuojelutoimenpiteistä aiheutuvat kustannukset sisällytetään asianomaisten viranomaisten tarpeellisiin perustamis- ja käyttökustannuksiin.

Kunnalle ja kuntainliitolle suoritetaan 2 momentissa mainittuihin kustannuksiin valtionosuutta tai -avustusta samojen perusteiden mukaan kuin asianomaisten hallinnonalan muihin menoihin, ei kuitenkaan 22 ja 23 §:n nojalla maksettavan korvauksen ja avustuksen lisäksi.

27 a §

Poiketen siitä, mitä tässä luvussa muutoin väestönsuojelun kustannuksista on säädetty, valtio voi tulo- ja menoarvion rajoissa hankkia väestön suojaamiseen tarvittavaa kalustoa ja välineistöä, milloin sitä erityisestä syystä on pidettävä tarpeellisena.

5 luku

Erinäisiä säännöksiä

27 b §

Teletoiminnan ja sähköisen joukkoviestinnän harjoittajan on varauduttava väestönsuojelun kannalta välttämättömän viestinnän turvaamiseen rakenteellisin, teknisin ja toiminnallisin etukäteisvalmisteluin sen mukaan kuin eri säännösten nojalla vahvistetuissa teknisissä määräyksissä määrätään.

Jos teletoiminnan harjoittajan on varautumisvelvollisuutensa täyttämiseksi ryhdyttävä toimenpiteisiin, jotka selvästi poikkeavat tavanomaisena pidettävästä teletoiminnasta ja joista aiheutuu olennaisia lisäkustannuksia, voidaan tällaiset kustannukset korvata valtion varoista.

28 §

Valtion, kunnan, kuntainliiton tai muun julkisen yhteisön viraston tai laitoksen tai valtion liikelaitoksen vastuulla olevat väestönsuojelutehtävät kuuluvat siinä palvelevan viran- tai toimenhaltijan virkavelvollisuuksiin ja työsuhteessa olevan henkilön tehtäviin. Edellä sanottu koskee myös tehtävien suorittamista varten tarpeelliseen väestönsuojelukoulutukseen osallistumista.

29 §

Väestönsuojelupalveluksessa ja 6 §:n 2 momentissa tarkoitettussa väestönsuojelukoulutuksessa sattuneesta tapaturmasta tai siinä saadusta ammattitaidista suoritetaan asianomaiselle korvausta valtion varoista samojen perusteiden mukaan kuin työtapaturmasta, kuitenkin vain siltä osin kuin vahingoittuneella ei ole oikeutta vähintään saman suuruiseen korvaukseen muun lain mukaan.

29 a §

Sisäasiainministeriö voi antaa määräyksiä väestönsuojelun henkilöstö- ja materiaalimäärävahvuuksista samoin kuin muista toimintaledellytyksistä sekä väestönsuojelukaluston ja välineistön laatuvaatimuksista, malleista, mitoista, kaluston ja välineistön valmistuksesta, maahantuonnista, kaupasta, asennuksesta, tarkastuksesta ja huollosta. Sisäasiainministeriö voi suorittaa määräysten noudattamisen toteamiseksi tarkastuksia. Tarkastukseen ja laadunvalvontaan kuuluvia tehtäviä voidaan uskoa soveliaalle valtion virastolle tai laitokselle, valtion liikelaitokselle tai pelastushallinnon alalla toimivalle järjestölle.

Sisäasiainministeriö voi lisäksi antaa yleisiä ohjeita väestönsuojeluun osallistuville viranomaisille ja yksityisille 3 §:n 1 momentissa säädettyjen väestönsuojelutoimenpiteiden valmistelusta ja suorittamisesta sekä niissä tarvittavasta yhteistoiminnasta. Vastaava oikeus on lääninhallituksella ohjatessaan väestönsuojelua läänin alueella.

29 b §

Väestönsuojeluvälmiuden valvomiseksi on sisäasiainministeriön, lääninhallitusten ja kuntien toimitettava tarkastuksia. Tarkastuksen toimittaja on päästettävä tarpeellisiin tarkastuskohteisiin. Edellä sanottu ei koske puolustusvoimien alueita ja omaisuutta.

29 c §

Väestönsuojelua varten rakennettuja suojarakenteita ja hankittuja välineitä ja laitteita saadaan käyttää muuhun toimintaan sillä edellytyksellä, että ne ovat viivytyksettä väestönsuojelutarkoituksiin käytettävissä.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 19 . Lain 2 luvussa olevia väestönsuojan rakentamisvelvollisuutta koskevia säännöksiä sovelletaan kuitenkin vasta rakennuslupaan, jota haetaan vuoden kuluttua tämän lain voimaantulosta. Siihen saakka sovelletaan rakentamisvelvollisuuden osalta tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

Poiketen siitä, mitä 9 §:n 4 momentissa on säädetty, ei väestönsuojan rakentamisvelvollisuutta määrättäessä oteta huomioon rakennuksia, jotka on rakennettu ennen tämän lain voimaantuloa.

Ennen lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

Helsingissä 10 päivänä maaliskuuta 1989

Tasavallan Presidentti

MAUNO KOIVISTO

Sisäasiainministeri *Jarmo Rantanen*

Laki

väestönsuojelulain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

kumotaan 31 päivänä lokakuuta 1958 annetun väestönsuojelulain (438/58) 17 ja 19 §, *muutetaan* 2 §:n 1 momentti, 3 §, 4 §:n 2 momentti, 6 §:n 2 momentti, 7, 9 ja 10 §, 11 §:n 1 ja 3 momentti sekä 12, 15, 16, 18, 20, 28 ja 29 §, sekä

lisätään 2 §:ään uusi 3 momentti lakiin uusi 3 a ja 3 b §, 4 §:ään uusi 4 momentti, lakiin uusi 9 a ja 9 b §, 21 §:ään uusi 2 ja 3 momentti sekä lakiin uusi 27 a, 27 b, 29 a, 29 b ja 29 c § seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

1 luku

Yleisiä säännöksiä

2 §

Rauhan aikana on ryhdyttävä sellaisiin väestönsuojelun valmiutta edistäviin toimenpiteisiin, että väestönsuojelu tarpeen vaatiessa voidaan viipymättä saattaa toimintaan.

2 §

Väestönsuojelu on siten valmisteltava, että se tarpeen vaatiessa voidaan viipymättä saattaa toimintaan.

— — — — —
Valtakunnan alue jaetaan väestönsuojelun yhteistoiminta-alueisiin. Jaosta päättää sisäasiainministeriö.

3 §

Siinä tarkoituksessa, kuin 2 §:n 1 momentissa on säädetty, on *rauhan aikana* rakennettava suojarakenteita, laadittava suunnitelmat suoje-lukohteista siirrettävän väestön siirrosta ja sijoittamisesta muualle, varauduttava sodan ajan paloturvallisuutta, sammutustointa ja kullontorjuntaa, raivaus- ja ensiaputoimintaa sekä viestikeskusten ja -yhteyksien tarkoituksenmukaisista järjestelyä ja varmentamista edistäviin, *väestönsuojelun kannalta tarpeellisiin* toimenpiteisiin, hankittava väestönsuojelussa tarvittavaa erityiskalustoa ja -välineistöä, huolehdittava väestönsuojeluhenkilöstön koulutuksesta ja ryhdyttävä muihinkin väestönsuojelun valmiutta edistäviin toimenpiteisiin.

3 §

Siinä tarkoituksessa kuin 2 §:n 1 momentissa on säädetty, on rakennettava suojarakenteita *sekä johtamis-, valvonta- ja hälytysjärjestelmät, varauduttava väestön siirtoihin ja sijoittamiseen muualle sekä niin ikään varauduttava sammutus-, pelastus-, ensiapu-, huolto-, raivaus- ja puhdistustoimintaan samoin kuin viestikeskusten ja -yhteyksien tarkoituksenmukaisista järjestelyä ja varmentamista edistäviin toimenpiteisiin. Lisäksi on hankittava väestönsuojelussa tarvittavaa erityiskalustoa ja -välineistöä, huolehdittava väestönsuojelukoulutuksesta sekä tiedotustoiminnasta ja ryhdyttävä muihinkin väestönsuojelun valmiutta edistäviin toimenpiteisiin.*

Väestönsuojelu valmistellaan niin laajalti kuin mahdollista tukeutuen normaaliolojen hallintoon ja järjestelyihin.

3 a §

Valtioneuvosto voi hyväksyä väestönsuojelulle yleisiä tavoitteita sekä asettaa väestönsuojeluvalmistelulle ja suunnittelulle määräaikoja.

Voimassa oleva laki

Ehdotus

3 b §

Lääninhallituksen on yhteistoiminnassa valtion, kuntien ja muiden viranomaisten kanssa laadittava läänin väestönsuojelun yhteistoimintasuunnitelma sen mukaan kuin sisäasiainministeriö määrää.

Kunnan on laadittava kuntaa koskeva suojelusuunnitelma. Viranomaisten ja yksityisten velvollisuudesta laatia niiden suojaamiseksi ja toiminnan turvaamiseksi suojelusuunnitelma säädetään asetuksella. Tarkemmat määräykset suojelusuunnitelman sisällöstä antaa tarvittaessa sisäasiainministeriö.

4 §

Kunta pitää huolen kunnan alueella sen asukkaita varten yhteisesti tarvittavista väestönsuojelutoimenpiteistä.

Kunta pitää huolen kunnan alueella sen asukkaita varten yhteisesti tarvittavista väestönsuojelutoimenpiteistä sekä paikallisesta väestönsuojelukoulutuksesta ja -tiedottamisesta. Kunnat voivat sopimuksen nojalla yhteisesti hoitaa väestönsuojelun valmisteluun kuuluvia tehtäviä.

Rakennuksen omistaja tai haltija on velvollinen huolehtimaan rakennuksessa yhteisesti tarvittavista väestönsuojelutoimenpiteistä.

6 §

Valtioneuvosto voi kuitenkin määrätä, että väestönsuojelun johto- ja muun erityishenkilöstön on osallistuttava väestönsuojelukoulutukseen enintään 36 tuntia vuodessa.

Sisäasiainministeriö voi määrätä, että väestönsuojelun johto- ja muun erityishenkilöstön on osallistuttava väestönsuojelukoulutukseen enintään 10 päivää vuodessa.

7 §

Kunnassa, jossa on suojelukohde, ja muusakin kunnassa, jos sisäasiainministeriö niin määrää, kunnallisvaltuuston on hyväksyttävä väestönsuojelujärjestys, jossa on tarkemmat määräykset väestönsuojelun järjestelystä ja suojelutoimenpiteistä kunnassa. Väestönsuojelujärjestys on alistettava sisäasiainministeriön vahvistettavaksi.

Kunnassa voi olla väestönsuojelujärjestys, jossa on tarkemmat määräykset väestönsuojelun järjestelystä ja suojelutoimenpiteistä kunnassa. Väestönsuojelujärjestyksen hyväksyy kunnanvaltuusto.

2 luku

Rakenteelliset suojelutoimenpiteet

9 §

Rakennuksen omistajan toimesta on suojelu-kohteessa sijaitsevaan, tilavuudeltaan vähintään 3 000 m³ suuruiseen kiviseen tai rakenteeltaan siihen verrattavaan rakennukseen tai sen

9 §

Rakennuksen omistajan on uudisrakentamisen yhteydessä tehtävä rakennukseen tai sen läheisyyteen väestönsuoja, jonka suuruudeltaan, sen mukaan kuin asetuksella tarkemmin

Voimassa oleva laki

Ehdotus

välittömään läheisyyteen rakennustyön yhteydessä tehtävä väestönsuoja, jonka suurudeltaan, sen mukaan kuin asetuksella tarkemmin säädetään, voidaan arvioida riittävän sodan aikana tai siihen verrattavissa oloissa rakennuksessa asuvia, työskenteleviä tai muutoin oleskelevia henkilöitä varten.

säädetään, voidaan arvioida riittävän rakennuksessa asuvia, työskenteleviä tai muutoin oleskelevia henkilöitä varten.

Väestönsuojia ovat varsinainen väestönsuoja ja kevyt väestönsuoja.

Varsinainen väestönsuoja on rakennettava suojelukohteessa sijaitsevaa rakennusta tai samalla tontilla tai rakennuspaikalla olevaa rakennusryhmää varten, jos sen kerrosala on vähintään 1 000 m². Kevyt väestönsuoja on suojelukohteessa tehtävä sellaista rakennusta tai rakennusryhmää varten, jonka kerrosala on alle 1 000 m² ja kuitenkin vähintään 400 m² ja jossa asutaan tai työskennellään pysyvästi. Valvonta-alueella on kaikkiin tässä momentissa mainittuihin rakennuksiin tai rakennusryhmiin tehtävä kevyt väestönsuoja.

Väestönsuojan rakentamisvelvollisuus ei kuitenkaan koske enintään kaksi asuntoa käsittävää rakennusta tai rakennusryhmää. Samalla tontilla tai rakennuspaikalla olevia rakennuksia ei oteta huomioon rakentamisvelvollisuutta määrättäessä, milloin lupaa rakentamiseen haetaan yli viiden vuoden kuluttua jo olevien rakennusten valmistumisesta.

Maatilatalouden tuotannon rakenteellisesta suojaamisesta säädetään laissa erikseen. Maatilatalouden tuotantorakennuksia ei oteta lukuun määrättäessä tässä laissa tarkoitettua suojan rakentamisvelvollisuutta.

9 a §

Jos rakennusta varten sen suuruuden vuoksi tai muusta syystä on suojautumismahdollisuuksien tai suojan antaman turvan parantamisen kannalta tarkoituksenmukaisempaa rakentaa yhden sijasta kaksi tai useampia vastaavasti pienempiä väestönsuojia, voidaan niin määrätä tehtäväksi. (9 § 3 mom.)

Jos rakennusta varten sen suuruuden vuoksi tai muusta syystä on suojautumismahdollisuuksien tai suojan antaman turvan parantamisen kannalta tarkoituksenmukaisempaa rakentaa yhden sijasta kaksi tai useampia vastaavasti pienempiä väestönsuojia, voidaan niin määrätä tehtäväksi.

Kahta tai useampaa rakennusta varten voidaan sallia rakennettavaksi yhteinen väestönsuoja, mikäli sellainen järjestely ei heikennä suojautumisen mahdollisuuksia ja turvallisuutta. (9 § 4 mom.)

Kahta tai useampaa rakennusta varten voidaan sallia rakennettavaksi yhteinen väestönsuoja, mikäli sellainen järjestely ei heikennä suojautumisen mahdollisuuksia ja turvallisuutta.

9 b §

Jos 1 momentissa mainitunlaisessa valmiissa rakennuksessa suoritetaan perusteellinen, rakennuksen pohjakerrokseen ulottuva muutostai korjaustyö, voidaan rakennukseen määrätä työn yhteydessä tehtäväksi 1 momentissa tarkoitettu väestönsuoja, mikäli se suuremmista

Jos suojelukohteessa sijaitsevassa valmiissa rakennuksessa, jonka kerrosala on yli 1 000 m² ja jossa ei ole väestönsuojaa, suoritetaan rakennuksen suurinta osaa koskeva, rakennuslupaa edellyttävä muutostai korjaustyö, on työn laadusta tai laajuudesta riippuen työn

Voimassa oleva laki

vaikeuksitta ja kustannuksitta käy päinsä. (9 § 2 mom.)

10 §

Valtion *toimesta* on rakennettava väestönsuojat matkustavan yleisön ja liikennehenkilöstön suojaamiseksi suojelukohteissa oleville rautatieasemille ja lentoasemille.

11 §

Kunnan *toimesta* on suojelukohteessa rakennettava väestönsuojia matkustavan yleisön ja liikennehenkilöstön suojaamiseksi linja-autojen keskusasemille ja satamiin sekä kunnan väestönsuojeluelimiä varten.

Kunnallisvaltuuston on hyväksyttävä yleisuunnitelma 2 momentissa mainittujen väestönsuojien rakentamista varten. Suunnitelma on alistettava sisäasiainministeriön vahvistettavaksi.

12 §

Väestönsuoja on tehtävä rakenteeltaan selkeäksi, että sen voidaan katsoa antavan siinä oleskeleville turvan rakennussortumilta ja muilta pommien vaikutuksilta, täysosumasta aiheutuvia lukuunottamatta.

Teollisuus- tai muun tuotantolaitoksen taikka teknillisen laitoksen tahi näihin verrattavan rakennuksen väestönsuoja samoin kuin 10 tai 11 §:ssä tarkoitettu väestönsuoja voidaan, milloin se suojan suuruuden takia tai muutoin on katsottava tarpeelliseksi, määrätä rakennettavaksi lujemmaksikin kuin 1 momentissa on sanottu.

Ehdotus

yhteydessä *tehtävä kevyt* väestönsuoja, mikäli se *ilman suuria vaikeuksia ja kohtuullisin kustannuksin käy päinsä. Erityisestä syystä voidaan määrätä tehtäväksi kevyen väestönsuojan asemesta varsinainen väestönsuoja.*

Valmiiseen rakennukseen, jossa ei ole väestönsuojaa, voidaan rakennuksen omistaja määrätä laatimaan suunnitelma tilapäisen suojatilan kunnostamiseksi tai selvittämään muutoin suojautumismahdollisuudet yhteistyössä kunnan väestönsuojeluviranomaisen kanssa.

10 §

Valtion on suojelukohteessa rakennettava rautatieasemille ja lentoasemille varsinaiset väestönsuojat matkustavan yleisön ja liikennehenkilöstön suojaamiseksi.

11 §

Kunnan on suojelukohteessa rakennettava linja-autojen keskusasemille ja satamiin varsinaiset väestönsuojat matkustavan yleisön ja liikennehenkilöstön suojaamiseksi. Kunnan on lisäksi rakennettava suojelukohteessa varsinainen väestönsuoja ja valvonta-alueella vähintään kevyt väestönsuoja kunnan väestönsuojeluelimiä varten.

Milloin valvonta-alueella ei ole riittävästi väestönsuojia tai muita suojatiloiksi kunnostettavissa olevia tiloja, on kunnan laadittava suunnitelma suojarakenteiden rakentamiseksi niitä varten, joilta suojautumismahdollisuudet puuttuvat.

12 §

Siten kuin asetuksella tarkemmin säädetään ja sisäasiainministeriön antamilla teknisillä määräyksillä määrätään, väestönsuoja on rakennettava sellaiseksi, että sen voidaan katsoa antavan siinä oleskeleville turvan rakennussortumilta ja muilta usevaikutuksilta, täysosumasta aiheutuvia lukuunottamatta.

Väestönsuoja voidaan, milloin se suojan suuruuden takia tai muutoin erityisistä syistä on katsottava tarpeelliseksi, määrätä rakennettavaksi lujemmaksikin kuin 1 momentissa on sanottu.

Voimassa oleva laki

Ehdotus

3 luku

Väestönsuojeluviranomaiset

15 §

Väestönsuojelun suunnittelua, järjestelyä ja kehittämistä varten valtioneuvosto asettaa sisäasiainministeriön avuksi väestönsuojeluneuvottelukunnan, jonka kokoonpanosta säädetään asetuksella.

15 §

Sisäasiainministeriön yhteydessä toimii väestönsuojeluasioissa neuvoa antavana elimenä pelastushallinnon neuvottelukunta, josta säädetään tarkemmin asetuksella.

16 §

Kunnassa on väestönsuojelun valmistelu-, järjestely- ja toimeenpanotehtäviä varten väestönsuojelulautakunta, johon kunnallisvaltuusto valitsee neljäksi vuodeksi kerrallaan puheenjohtajan sekä vähintään kuusi jäsentä. Lautakunta valitsee keskuudestaan varapuheenjohtajan. Lautakuntaan valittavista on, mikäli mahdollista, ainakin yhden oltava perehtynyt palotoimeen ja yhden rakennusalaan.

16 §

Kunnassa on väestönsuojelun valmistelu-, järjestely- ja toimeenpanotehtäviä varten väestönsuojelulautakunta. Lautakunnan tehtävänä on ohjata ja yhteensovittaa väestönsuojeluvalmisteluja kunnassa sekä huolehtia sellaisista väestönsuojelutehtävistä, jotka eivät kuulu kunnan muille viranomaisille.

Lautakunta on päätösvaltainen, kun saapuvilla on puheenjohtaja tai varapuheenjohtaja ja vähintään puolet jäsenistä.

Kunnallisvaltuusto hyväksyy väestönsuojeluohjelman ohjesäännön, joka on alistettava lääninhallituksen vahvistettavaksi.

Väestönsuojelulautakunta voidaan kunnanvaltuuston harkinnan mukaan jättää asettamatta. Jos kunnassa ei ole väestönsuojelulautakuntaa, huolehtii sille kuuluvista tehtävistä palolautakunta, kunnanhallitus tai kunnanvaltuuston määräämä muu lautakunta.

17 §

Väestönsuojelulautakunnan päätökseen saadaan hakea muutosta valittamalla lääninhallitukseen kolmenkymmenen päivän kuluessa tiedoksi saannista.

Mitä 1 momentissa on säädetty, ei koske päätöstä, joka kunnallislain (642/48) 95 §:n mukaan voidaan alistaa kunnallishallituksen tutkittavaksi.

(kumotaan)

18 §

Väestönsuojelulautakunnan apuna on kunnassa oleva väestönsuojelupäällikkö tai -ohjaaja jonka vaali on alistettava lääninhallituksen vahvistettavaksi.

18 §

Väestönsuojelua johtavana viranhaltijana toimii kunnassa kunnanjohtaja tai apulaiskunnanjohtaja.

Kunnassa on väestönsuojelupäällikkö. Väestönsuojelupäällikön viran kelpoisuusehdoista säädetään asetuksella. Virka voi olla myös sivuvirka taikka yhdistettynä palopäällikön virkaan tai kunnan muuhun virkaan.

19 §

Kunnassa, jossa ei ole suojelukohdetta, voidaan väestönsuojelulautakunta jättää asettamatta ja väestönsuojelupäällikön tai -ohjaajan virka perustamatta, mikäli sisäasiainministeri

(kumotaan)

Voimassa oleva laki

ei toisin määrää. Jos kunnassa ei ole väestönsuojelulautakuntaa, huolehtii sille kuuluvista tehtävistä kunnallishallitus tai muu lautakunta, jonka kunnallisvaltuusto määrää. Kunnallishallitukseen ja lautakuntaan on tällöin sovellettava, mitä 16 §:n 2 momentissa ja 17 §:n 1 momentissa on säädetty.

20 §

Viranomaisten, joiden toimialaan kuuluu väestönsuojeluun liittyviä tehtäviä, on niitä suorittaessaan otettava huomioon väestönsuojelun näkökohdat ja siinä tarkoituksessa oltava tarpeellisessa yhteydessä väestönsuojeluviranomaisiin.

Ehdotus

20 §

Valtion, kuntien ja kuntainliittojen viranomaiset, muut julkiset yhteisöt sekä valtion liikelaitokset ovat velvolliset huolehtimaan toimialaansa kuuluvista tai siihen muutoin soveltuvista väestönsuojelutehtävistä. Tarkemmat säännökset tehtävistä annetaan asetuksella.

Kaikkien viranomaisten on toiminnassaan otettava huomioon väestönsuojelun näkökohdat ja siinä tarkoituksessa oltava tarpeellisessa yhteydessä väestönsuojeluviranomaisiin.

4 luku

Väestönsuojelun kustannukset

21 §

Väestönsuojelutoimenpiteistä aiheutuvat kustannukset sisällytetään asianomaisten viranomaisten tarpeellisiin perustamis- ja käyttökustannuksiin.

Kunnalle ja kuntainliitolle suoritetaan 2 momentissa mainittuihin kustannuksiin valtionosuutta tai -avustusta samojen perusteiden mukaan kuin asianomaisen hallinnonalan muihin menoihin, ei kuitenkaan 22 ja 23 §:n nojalla maksettavan korvauksen ja avustuksen lisäksi.

27 a §

Poiketen siitä, mitä tässä luvussa muutoin väestönsuojelun kustannuksista on säädetty, valtio voi tulo- ja menoarvion rajoissa hankkia väestön suojaamiseen tarvittavaa kalustoa ja välineistöä, milloin sitä erityisestä syystä on pidettävä tarpeellisenä.

Voimassa oleva laki

Ehdotus

5 luku

Erinäisiä säännöksiä

28 §

Väestönsuojelutehtävä valtion tai kunnallisessa virastossa tai laitoksessa kuuluu siinä palvelevan viran tai toimen haltijan virkavelvollisuuksiin.

29 §

Väestönsuojelupalveluksessa sattuneesta tapaturmasta tai siinä saadusta ammattitaudista suoritetaan korvausta valtion varoista sen mukaan, kuin työntekijäin tapaturmavakuutuksesta on säädetty.

5 luku

Erinäisiä säännöksiä

27 b §

Teletoitinnin ja sähköisen joukkuviestinnän harjoittajan on varauduttava väestönsuojelun kannalta välttämättömän viestinnän turvaamiseen rakenteellisin, teknisin ja toiminnallisin etukäteisvalmisteluin sen mukaan kuin eri säännösten nojalla vahvistetuissa teknisissä määräyksissä määrätään.

Jos teletoitinnin harjoittajan on varautumisvelvollisuutensa täyttämiseksi ryhdyttävä toimenpiteisiin, jotka selvästi poikkeavat tavanomaisena pidettävästä teletoitinnasta ja joista aiheutuu olennaisia lisäkustannuksia, voidaan tällaiset kustannukset korvata valtion varoista.

28 §

Valtion, kunnan, kuntainliiton tai muun julkisen yhteisön viraston tai laitoksen tai valtion liikelaitoksen vastuulla olevat väestönsuojelutehtävät kuuluvat siinä palvelevan viran- tai toimenhaltijan virkavelvollisuuksiin ja työsopimussuhteessa olevan henkilön tehtäviin. Edellä sanottu koskee myös tehtävien suorittamista varten tarpeelliseen väestönsuojelukoulutukseen osallistumista.

29 §

Väestönsuojelupalveluksessa ja 6 §:n 2 momentissa tarkoitettussa väestönsuojelukoulutuksessa sattuneesta tapaturmasta tai siinä saadusta ammattitaudista suoritetaan asianomaiselle korvausta valtion varoista samojen perusteiden mukaan kuin työtapaturmasta, kuitenkin vain siltä osin kuin vahingoittuneella ei ole oikeutta vähintään saman suuruiseen korvaukseen muun lain mukaan.

29 a §

Sisäasiainministeriö voi antaa määräyksiä väestönsuojelun henkilöstö- ja materiaalimäärävahvuuksista samoin kuin muista toimintaledellytyksistä sekä väestönsuojelukaluston ja välineistön laatuvaatimuksista, malleista, mitoista, kaluston ja välineistön valmistuksesta, maahantuonnista, kaupasta, asennuksesta, tarkastuksesta ja huollosta. Sisäasiainministeriö voi suorittaa määräysten noudattamisen toteamiseksi tarkastuksia. Tarkastukseen ja laadun-

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

valvontaan kuuluvia tehtäviä voidaan uskoa sovelialle valtion virastolle tai laitokselle, valtion liikelaitokselle tai pelastushankinnan alalla toimivalle järjestölle.

Sisäasiainministeriö voi lisäksi antaa yleisiä ohjeita väestönsuojeluun osallistuville viranomaisille ja yksityisille 3 §:n 1 momentissa säädettyjen väestönsuojelutoimenpiteiden valmistelusta ja suorittamisesta sekä niissä tarvittavasta yhteistoiminnasta. Vastaava oikeus on lääninhallituksella ohjatessaan väestönsuojelua läänin alueella.

29 b §

Väestönsuojeluvalmiuden valvomiseksi on sisäasiainministeriön, lääninhallitusten ja kuntien toimitettava tarkastuksia. Tarkastuksen toimittaja on päästettävä tarpeellisiin tarkastuskohteisiin. Edellä sanottu ei koske puolustusvoimien alueita ja omaisuutta.

29 c §

Väestönsuojelua varten rakennettuja suojarakenteita ja hankittuja välineitä ja laitteita saadaan käyttää muuhun toimintaan sillä edellytyksellä, että ne ovat viivytyksettä väestönsuojelutarkoituksiin käytettävissä.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 19 . Lain 2 luvussa olevia väestönsuojan rakentamisvelvollisuutta koskevia säännöksiä sovelletaan kuitenkin vasta rakennusluvan, jota haetaan vuoden kuluttua tämän lain voimaantulosta. Siihen saakka sovelletaan rakentamisvelvollisuuden osalta tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

Poiketen siitä, mitä 9 §:n 4 momentissa on säädetty, ei väestönsuojan rakentamisvelvollisuutta määrättäessä oteta huomioon rakennuksia, jotka on rakennettu ennen tämän lain voimaantuloa.

Ennen lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

